

DIGITÁLNA GRAMOTNOSŤ DETÍ ZO SOCIÁLNE SLABÝCH PROSTREDÍ

SPRÁVA ZO SOCIOLOGICKÉHO PRIESKUMU

METODOLOGICKÉ ÚDAJE

Terénny zber údajov	Veľkosť výberovej vzorky	Vek respondentov
Agentúra FOCUS 1.4. – 12.4. 2019	932 respondentov z toho: 415 respondentov zo všeobecnej populácie SR 406 respondentov z chudobných domácností 110 respondentov z rómskych domácností	12 – 17 rokov 12 – 17 rokov 12 – 17 rokov

Výskumná metóda

Kvantitatívny prieskum medzi detskou populáciou vo veku od 12 – 17 rokov.

Metodika zberu dát

Terénny zber údajov na základe face-to-face interview zaznamenávaného do dotazníka.

Spôsob výberu vzorky

Kvótny výber. Kritériá výberu:

- pohlavie
- vek
- veľkosť sídla (stupeň urbanizácie)
- kraje SR

V prípade chudobných domácností boli respondenti vybraní z hľadiska celkového disponibilného príjmu domácnosti, tzn. domácnosti, ktoré boli pod úrovňou životného minima na základe údajov z EU SILC 2017 o počtoch chudobných osôb žijúcich v domácnostiach so závislými deťmi. V prípade rómskych domácností na základe údajov o počte Rómov žijúcich na Slovensku a ich rozmiestnení v rámci Slovenska.

Poznámky

Všetky údaje sú uvedené v percentách. V otázkach s možnosťou viacerých odpovedí môže ich súčet prekročiť 100%.

Administratívne kraje SR, kde respondenti žijú, sú zredukované na 3 regióny:

- západné Slovensko
- stredné Slovensko
- východné Slovensko.

Veľkostné kategórie sídla sú zredukované na:

- obce do 5 000 obyvateľov
- malé a stredné mestá 5 000 – 50 000 obyv.
- veľké mestá nad 50 000 obyv.

ZÁKLADNÉ ZISTENIA

- Vybavenie modernou informačnou technikou je z hľadiska domácností, kde žijú deti vo veku 12 – 17 rokov vysoko diferencované. Kým deti z bežných domácností (tzn. z celej populácie 12 – 17 ročných detí) sú na tom s prístupom k IT pomerne dobre, výrazný deficit bol zistený u detí zo sociálne slabých prostredí – chudobných domácností a rómskych domácností. Deti zo sociálne slabých domácností zápasia (s výnimkou klasických mobilov) s nedostatkom u takmer všetkých moderných technológií. Ešte horšie sú na tom s prístupom k IT deti z rómskych domácností.
- Problémovým bodom je nedostupnosť kľúčových IT nutných pre rozvoj digitálnych zručností ako sú notebooky (resp. desktopy), internetové pripojenie či periférne zariadenia. Až tretine detí z chudobných a rómskych domácností najviac chýba jedno z kľúčových koncových zariadení – notebook. Päťtine chýba aj tablet, internetové pripojenie alebo smartfón. Rómskym deťom okrem toho, chýbajú veci, ktoré sú pre ich rovesníkov bežnou súčasťou života, napr. televízor.
- Výrazne odlišná nie je len úroveň IT vybavenia, ale aj dôvody jej nedostupnosti v domácnostiach. V prípade chudobných domácností, sú kľúčovým dôvodom (podľa očakávania) vysoké ceny a neschopnosť, kúpiť či mesačne platiť IT služby. Okrem objektívnych dôvodov daných sociálno-ekonomickou situáciou domácností alebo rôznych technických príčin, sa ako pomerne závažný problém ukazuje najmä neschopnosť rodičov správne identifikovať potreby detí.
- Ak nemajú deti IT dostupné doma, ich stratégie ako s k nim dostať sú odlišné podľa toho o aký typ domácnosti ide. Pre deti z bežných domácností je najtypickejšie, že IT idú používať k spolužiakom a kamarátom, resp. si ju od nich požičajú. Takto problém riešia aj chudobné deti, no až tretina z nich využije aj potenciál školy – teda možnosť použiť školské počítače, internet, tlačiarne,... Naviazanosť na potenciál školy je ešte vyššia u rómskych detí. Týka sa takmer polovice z nich. Škola je teda dôležitým článkom nielen z hľadiska formálnej informatickej výchovy, ale aj riešenia fyzickej nedostupnosti techniky v sociálne slabých domácnostiach.
- Deti zo sociálne slabých prostredí sú tiež menej intenzívni užívatelia internetu. Kým internet na dennej alebo takmer dennej báze využíva až 84% detí z bežnej populácie, medzi deťmi z chudobných domácností je to iba 37%, a rómskych domácností už len 22%.
- Rozdiely vidno aj obsahovej náplni. Kým drvivá väčšina detí z bežných domácností využíva internet na široké spektrum činností od zábavných cez komunikačné až po vzdelávacie, deti zo sociálne slabých prostredí ich využívajú vo významne menšej miere. Deti z chudobných domácností zaostávajú vo využívaní obsahu prakticky vo všetkých sledovaných oblastiach. Napríklad na rôzne tvorivé činnosti využíva internet iba 17% týchto detí. Možnosti internetu využíva 2 až 3 násobne menej rómskych detí ako detí z bežnej populácie. Väčšina z nich dokáže držať krok iba v aktivitách týkajúcich sa zábavy. V činnostiach, ktoré sú dôležité pre vzdelávanie a tvorivosť však výrazne zaostávajú.
- Uspokojivý nie je ani záujem rodičov o to, čo ich deti pri počítačoch a internete robia. Úloha rodičov zlyháva najmä v sociálne slabých prostrediach. Iba necelá pätina detí z chudobných domácností a 5% detí z rómskych domácností priznáva, že rodič/rodičia sa zaujímajú o ich digitálne aktivity. Ako významný sa tiež ukázal vzťah medzi nezaujmom rodičov o digitálne aktivity a slabými výsledkami detí v škole. Deti s nízkym alebo žiadnym záujmom rodičov o to, čo s počítačmi alebo na internete robia, zároveň vykazujú aj horší prospech v škole.
- Napriek tomu, že rozdiely v digitálnych zručnostiach detí vidno už na úrovni celej populácie SR, u detí z chudobných domácností je podiel tých, čo v digitálnej gramotnosti zaostávajú výrazne vyšší. Deti z tejto skupiny majú problém už s jednoduchšími činnosťami a tvorivé činnosti alebo náročnejšie technické činnosti nezvláda viac ako dve tretiny z nich. Špeciálnu pozornosť, resp. prístup je treba venovať rómskym deťom. Tie vo väčšine zvládajú dobre iba hranie hier. Ostatné – aj tie najmenej sofistikované činnosti – zvládajú dobre v priemere iba 2 z 10 rómskych detí. Digitálna gramotnosť navyše súvisí s dosiahnutými výsledkami v škole. Čím horší prospech v škole, tým slabšie digitálne zručnosti.
- Medzi kľúčové dôvody nízkej digitálnej gramotnosti detí zo sociálne slabých prostredí, sú problém nedostupnosti IT, nezáujem okolia a nízka vonkajšia motivácia. Až 41% detí z chudobných domácností ne-

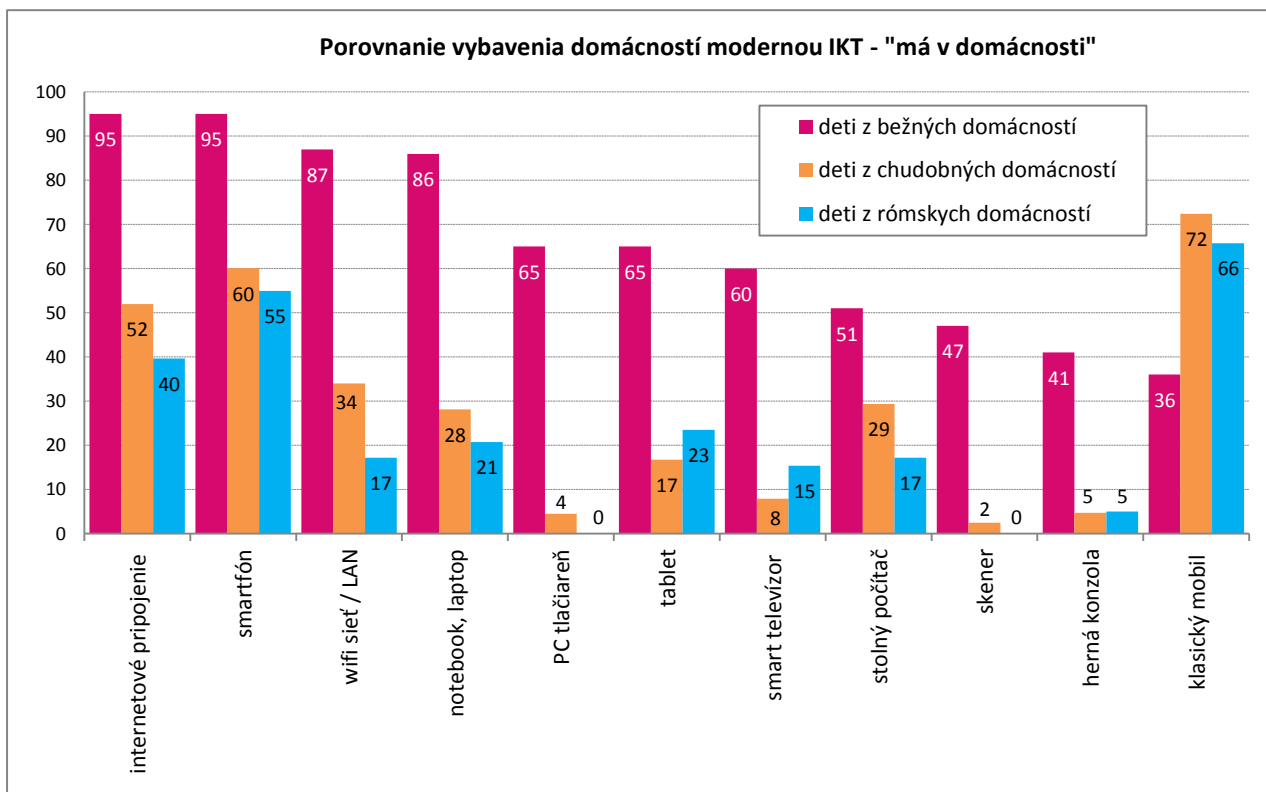
zvláda IT pre nedostupnosť IT, ďalších 22% lebo im nemá kto pomôcť/naučiť ich to, a od 20% to ani nikto nevyžadoval. Problémy so zvládnutím IT kvôli zložitosti a z nej plynúca nechuť učiť sa, je naopak kľúčový dôvod pre 4 z 10 rómskych detí. Problém exklúzie v informatickom vzdelávaní a výchove navyše umocňuje fakt, že pätine z nich nemá kto pomôcť/naučiť ich to, a rovnaká časť k IT nemá prístup.

- Pre deti zo sociálne slabých prostredí teda platí, že okrem problému so sťaženým prístupom k IT daného objektívnou ekonomickou situáciou týchto domácností, sú rukojemníkmi vzdelávacieho systému. Napriek tomu, že absolvujú formálne informatické vzdelávanie na školách, pre jeho zložitosť často zosťávajú, a nemá im ďalej kto pomôcť. Rodičia to často nezvládajú alebo nemajú záujem. Jedným z riešení je nájsť authority, ktoré budú schopné poradiť a pomôcť, príp. ďalej motivovať. Až 70% detí z chudobných domácností a 52% rómskych detí je totiž v súčasnosti orientovaných na pomoc svojich spolužiakov a kamarátov. Pozitívne zistenie však je, že (na rozdiel od detí z bežnej populácie), v týchto veciach dôverujú aj učiteľom informatiky. V prípade potreby by sa na učiteľa informatiky obrátili až 4 z 10 detí.
- Aj otázka ďalšieho informatického vzdelávania úzko súvisí s autoritami. Deti z chudobných domácností vysoko nadpriemerne preferujú nielen vzdelávanie pomocou rovesníkov (61%), ale aj formálne vzdelávanie pomocou školy (55%). Zaujímavé je, že pre istú časť z nich je tiež prijateľné vzdelávanie v počítačových krúžkoch a kluboch (16%). Naopak samoštúdium alebo pomoc rodiny pri IT vzdelávaní nie je príliš atraktívna forma. Rovnako aj vzdelávanie pomocou youtuberov, influencerov, kurzov či rôznych súťaží. Rómske deti v zásade kopírujú preferencie detí z chudobných domácností. No zároveň je to skupina detí s najväčším potenciálom pre vzdelávanie v počítačových krúžkoch a kluboch. Takýto spôsob vzdelávania totiž preferuje takmer pätina z nich. Tu sa do istej miery prelína potreba riešiť nedostupnosť IT s autoritami, ktoré sú schopné pomôcť a poradiť.

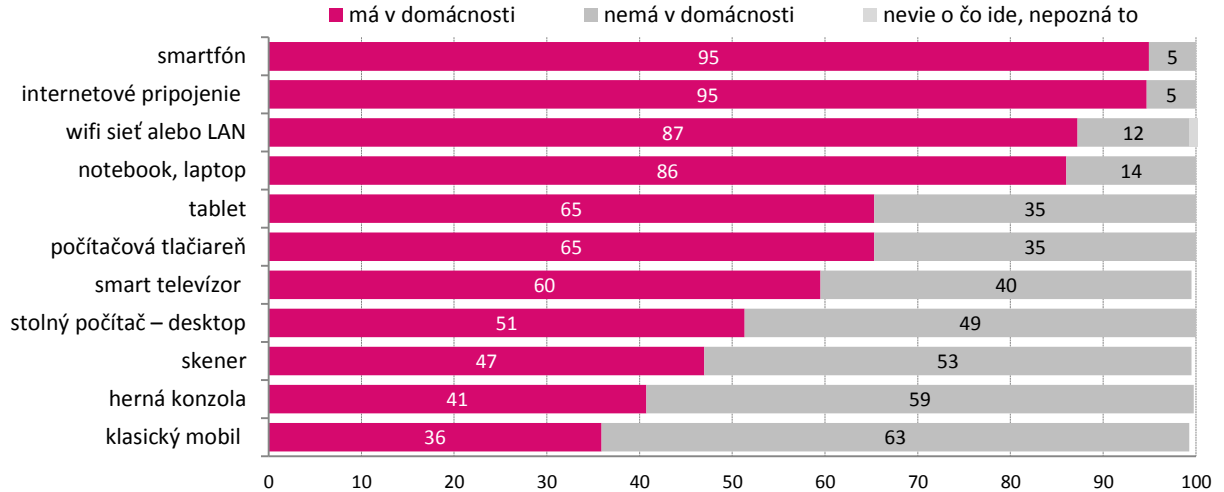

VYBAVENIE DOMÁCNOSTÍ INFORMAČNÝMI TECHNOLOGIAMI

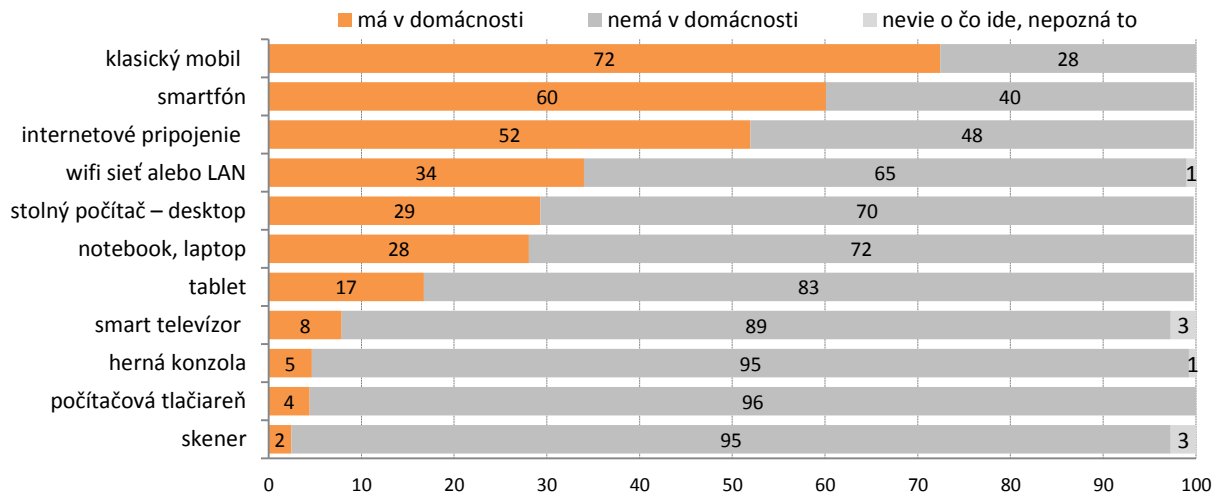
- Vybavenie modernou informačnou technikou** je z hľadiska domácností, kde žijú deti vo veku 12 – 17 rokov **vysoko diferencované**. Kým deti z bežných domácností (tzn. z celej populácie 12 – 17 ročných detí) sú na tom s prístupom k IT pomerne dobre, výrazný deficit bol zistený u detí zo sociálne slabých prostredí – chudobných domácností a rómskych domácností. Uvedené údaje naznačujú aj to, ako silno sú diskriminované deti zo sociálne slabých prostredí v oblasti prístupu k IT.
- Drvivá väčšina detí zo vzorky bežných domácností deklaruje, že má doma prístup k smartfónu, internetovému pripojeniu, WiFi sieti či lokálnej sieti(LAN) či k notebooku (86% – 95%). Viac ako 60% má tiež prístup k tabletu, tlačiarne či smart TV. Každé druhé dieťa má doma k dispozícii aj desktop, skener či hernú konzolu.
- Deti zo sociálne slabých domácností** však **zápasia s nedostatkom u takmer všetkých technológií**. V porovnaní z bežnou populáciou má iba 60% detí prístup k smartfónu, 52% k internetu, 34% k domácej WiFi sieti alebo LAN. Ešte horšie je to s vybavenosťou základných IT komponentov ako sú desktopy alebo notebooky, ktoré má k dispozícii iba 28% – 29% detí. Ešte horšie sú na tom s prístupom k technológiám určeným skôr na zábavu a rozptýlenie ako tablety, smart TV alebo herné konzoly, ktoré má doma iba nepatrné percento z nich. Dôležité periférne zariadenia – tlačiarne a skenery, sú tu skôr raritou. Výnimku tvorí iba prístup ku klasickým mobilom (72%), ktoré sú v ich prípade „najdostupnejšou technológiou“.
- Najhoršie sú s prístupom k IT deti z rómskych domácností**. Kým prístup k smartfónu je úplne bežný pre 95% detí celej vzorky, medzi rómskymi je to len 55%. Veľmi zle sú na tom aj s internetovým pripojením, ku ktorému má doma prístup iba 40% z nich. K dôležitým koncovým zariadeniam ako desktop, notebook, tablet má len necelá pätina z nich (17% – 21%). Smart TV alebo herná konzola sa tu vyskytuje iba ojedinele a periférne zariadenia nemá doma takmer nikto. Jedinou rozšírenou technológiou je iba klasický tlačidlový telefón (66%).

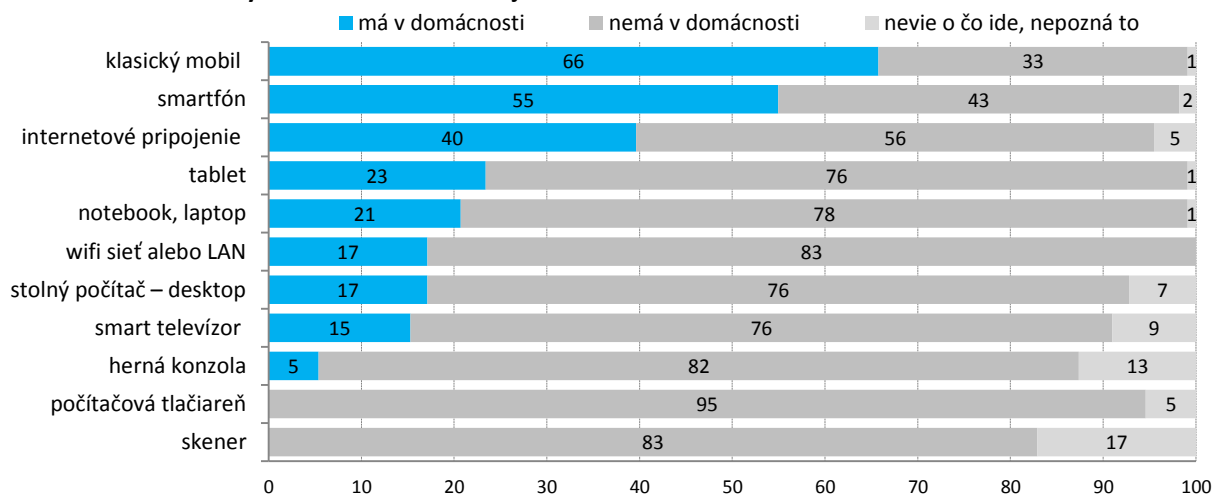
Ktoré z týchto vecí máte vo Vašej domácnosti a ktoré nemáte? - bežná domácnosť

Ktoré z týchto vecí máte vo Vašej domácnosti a ktoré nemáte? - chudobná domácnosť

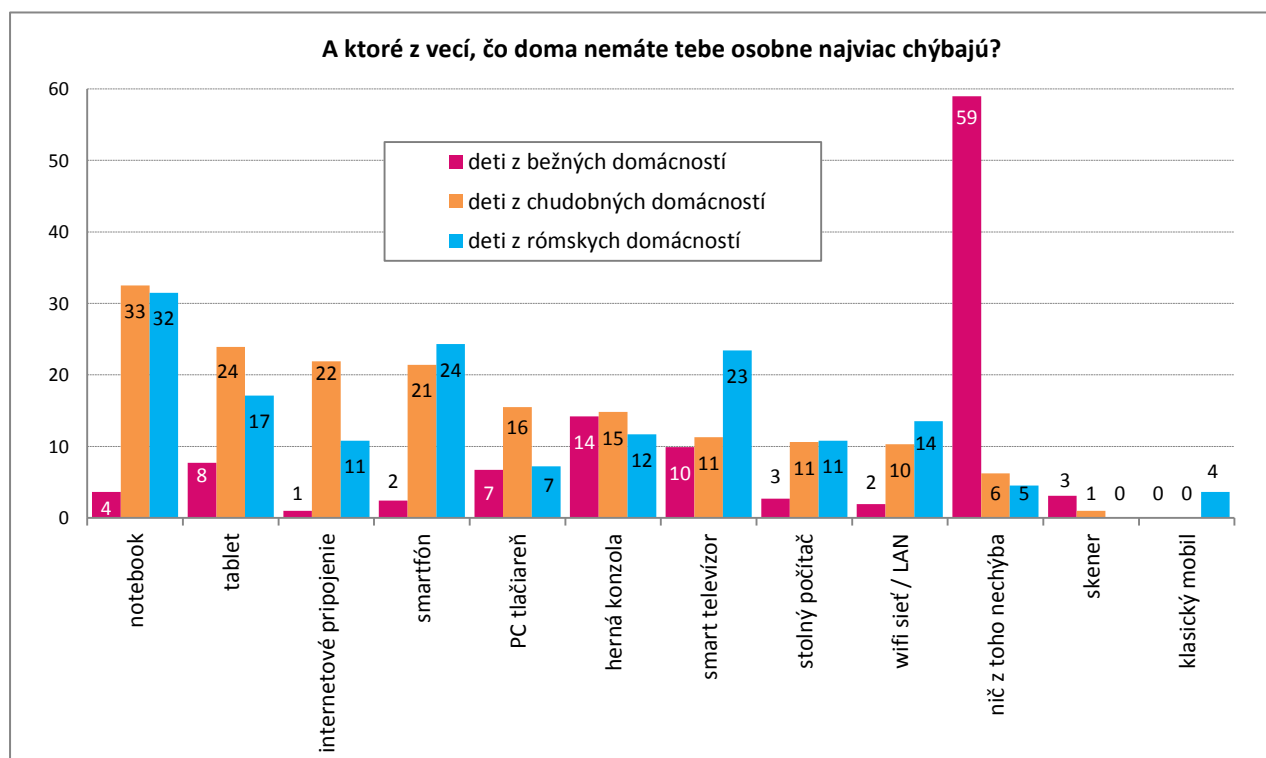

Ktoré z týchto vecí máte vo Vašej domácnosti a ktoré nemáte? - rómska domácnosť

KTORÉ IT DEŤOM DOMA NAJVIAC CHÝBAJÚ?

- Saturovanosť IT v domácnostiach bežnej populácie dokumentuje tiež zistenie, že až 59%-ám detí nič z uvedených IT doma nechýba. U detí zo sociálne slabých prostredí je situácia diametrálne odlišná. **Iba 5% – 6% z nich tvrdí, že majú všetko čo potrebujú a nič im nechýba.**
- **Až tretine detí z chudobných a rómskych domácností chýba** jedno dôležitých koncových zariadení – **notebook**. Päťtine detí z chudobných domácností chýba **tablet, internetové pripojenie alebo smartfón**. Menšej časti z nich zasa tlačiareň, herná konzola, smart TV, desktop alebo domáce WiFi, resp. LAN. **Rómskym deťom** okrem iných, chýbajú **veci, ktoré sú pre ich rovesníkov bežnou súčasťou života** – smart TV alebo smartfóny.
- Deficit IT vnímajú **deti zo sociálne slabých prostredí odlišne aj z hľadiska pohlavia, veku alebo miesta kde žijú**. Napríklad kým chlapcom z chudobných domácností chýba viac herná konzola, dievčatám tlačiareň. Notebook, tablet či smartfón častejšie uvádzajú 12 – 13-ročné deti, tlačiareň 16 – 17-roční.
- Niektoré **odlišnosti vidno tiež v regionálnom pohľade**. Deťom z obcí chýba viac ako iným smart TV, deťom z väčších miest zasa smartfón a internetové pripojenie. Napríklad nadpriemerne viac chudobných detí zo stredoslovenského regiónu uvádza, že im doma chýba notebook, deťom zo západoslovenského regiónu (okrem iných vecí) herná konzola.
- **Väčšie rozdiely vidno medzi rómskymi deťmi**. Napríklad rómskym chlapcom chýba viac notebook, tablet, internetové pripojenie, domáca WiFi či herná konzola. Dievčatám zasa smartfón, tlačiareň alebo smart TV. Mladším 12 – 13-ročným deťom chýbajú skôr IT týkajúce sa zábavy ako herná konzola, smart TV alebo tablet, 14 – 15-ročným zasa notebook a smartfón a 16 – 17-ročným domáca WiFi alebo LAN.
- Takéto rozdiely vo vnímaní potreby IT u detí sú dané štádiom ich socializácie z hľadiska veku, odlišnými záujmami a očakávaniami (napr. medzi chlapcami a dievčatami), rozdielmi medzi vidieckym a mestským prostredím a pod. Na druhej strane, takéto rozdielne vnímanie často vyvolá aj vzájomné porovnávanie a súperenie medzi deťmi v materiálnej oblasti, akou IT nesporne je. **Problémovým bodom** je však **nedostupnosť kľúčových IT nutných pre rozvoj digitálnych zručností** ako sú **notebooky (resp. desktopy), internetové pripojenie či periférne zariadenia**.

		A ktoré z vecí, čo doma nemáte tebe osobne najviac chýbajú? – chudobné domácnosti								
		notebook	tablet	internetové pripojenie	smartfón	PC tlačiareň	herná konzola	smart TV	stolný počítač	WiFi sieť/ LAN
pohlavie	chlapec	33	23	20	22	12	22	13	11	9
	dievča	32	25	24	21	20	7	10	10	12
vek	12 - 13 rokov	35	27	24	20	12	19	7	13	9
	14 - 15 rokov	34	19	21	24	14	14	15	10	10
	16 - 17 rokov	28	25	21	21	21	12	12	9	12
sídlo	do 5 tisíc obyv.	32	24	23	19	16	14	16	13	9
	5 – 50 tisíc obyv.	33	24	18	23	16	15	9	8	12
	nad 50 tisíc obyv.	33	25	27	29	10	17	0	10	13
región	západoslovenský	32	23	23	24	15	19	12	14	6
	stredoslovenský	40	27	25	17	13	11	6	12	11
	východoslovenský	28	23	19	22	17	15	14	8	12

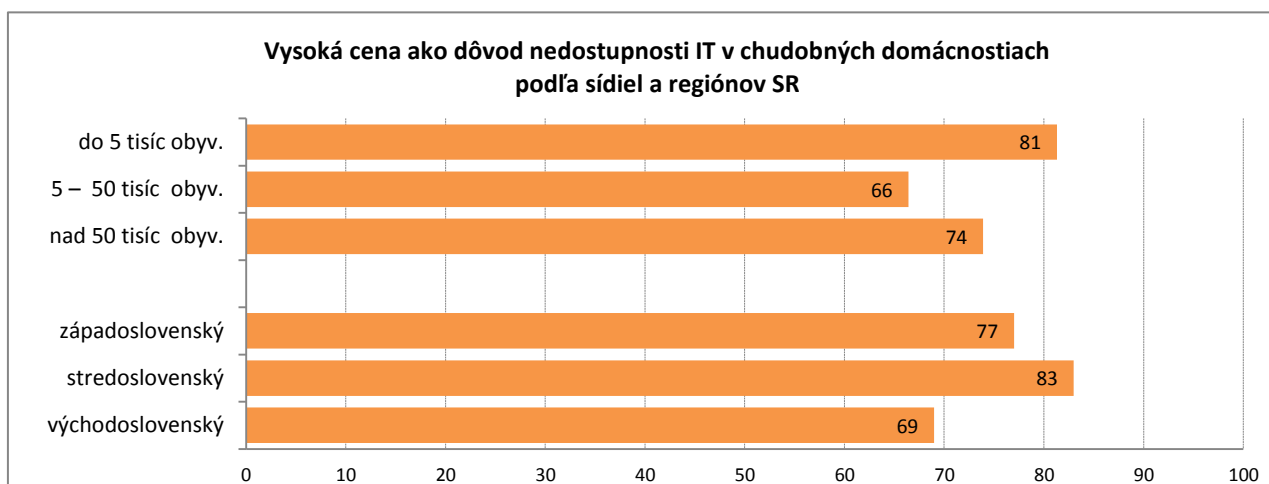
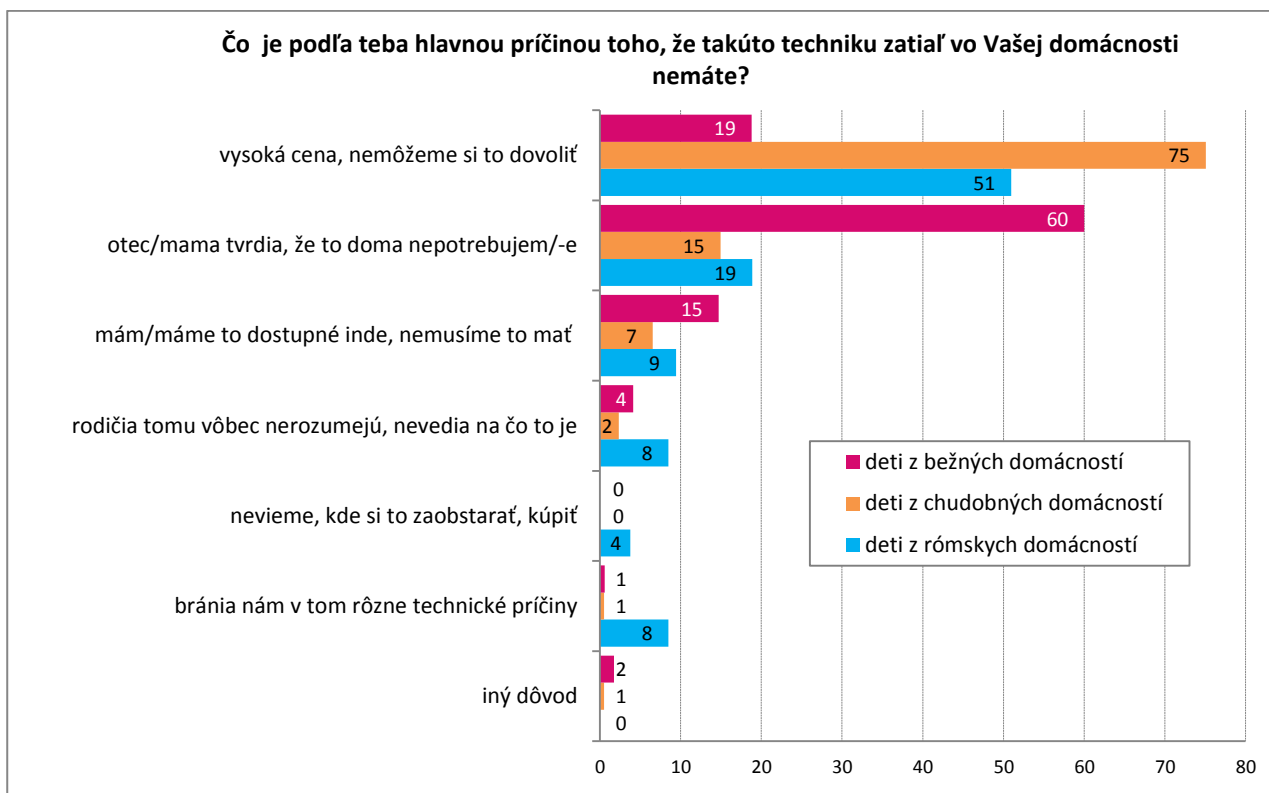
		A ktoré z vecí, čo doma nemáte tebe osobne najviac chýbajú? – rómske domácnosti								
		notebook	tablet	internetové pripojenie	smartfón	PC tlačiareň	herná konzola	smart TV	stolný počítač	WiFi sieť/ LAN
pohlavie	chlapec	28	21	16	21	3	16	21	12	17
	dievča	36	13	6	28	11	8	26	9	9
vek	12 - 13 rokov	24	27	5	16	5	16	27	11	8
	14 - 15 rokov	37	3	16	32	11	13	18	13	13
	16 - 17 rokov	33	22	11	25	6	6	25	8	19

DÔVODY NEDOSTUPNOSTI IT V DOMÁCNOSTI

- Výrazne odlišná nie je len úroveň IT vybavenia, ale aj dôvody jej nedostupnosti v domácnostiach. Napríklad až **60% detí z bežných domácností** argumentuje, že dôvodom prečo nemajú danú vec doma, je **presvedčenie rodičov o jej nepotrebnosti/zbytočnosti**. To môže prameniť z pocitu presýtenosti technológiami a ich škodlivosti pre deti. Na druhej strane iba 19% detí tvrdí, že príčinou je vysoká cena IT, resp. neschopnosť ju kúpiť alebo (mesačne) platiť. Pre ďalších 15% je dôvodom, že IT majú dostupné na inom mieste (napr. v škole, u kamarátov, niekoho z rodiny) a teda nemusia ich mať nutne doma.
- Úplne **opačná je situácia v prípade detí z chudobných domácností**, kde za kľúčový dôvod nedostupnosti IT vybavenia označili **vysoké ceny a neschopnosť, kúpiť či mesačne platiť IT**. Uvádza ich až 75% z nich. Peniaze sú hlavným dôvodom najmä pre chudobné domácnosti z obcí do 5 000 obyvateľov (81%) a zo stredoslovenského regiónu (83%). Medzi ďalšie dôvody, patria podľa detí presvedčenie rodičov, že to doma IT nepotrebujú (15%) a dostupnosť IT na iných miestach (7%). Na druhej strane, iba minimum detí tvrdí, že príčinou je to, že rodičia IT vôbec nerozumejú, a preto IT doma nemajú (2%).
- Napriek logickému očakávaniu, že kľúčovou príčinou nedostatočného IT vybavenia rómskych domácností budú peniaze, výpovede detí odhalili aj iné dôležité dôvody. Iba 51% rómskych detí tvrdí, že IT nemajú z dôvodu vysokých cien a neschopnosti financovať IT. Na druhej strane, takmer **pätina rómskych rodičov je presvedčená o ich nepotrebnosti**. Ďalších 8% detí tvrdí, že **ich rodičia IT vôbec nerozumejú**, 8% bránia rôzne **technické problémy** (nemožnosť nainštalovať, chýbajúci signál, električka, in-

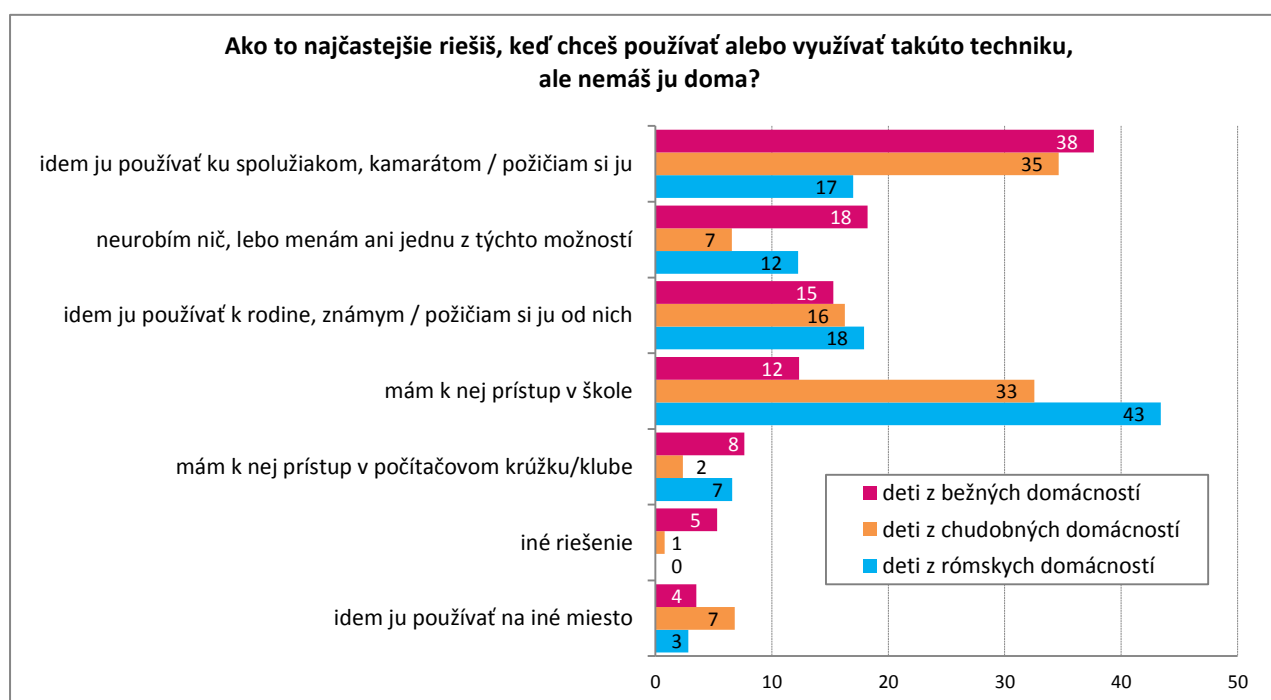
ternetová prípojka,...), 4% **nevedia kde si IT majú zaobstarat'**. Istú saturáciu problému priznáva 9% detí keď uvádza, že IT majú dostupné na iných miestach (napr. v škole, u kamarátov, u niekoho z rodiny,...).

- Okrem objektívnych dôvodov daných sociálno-ekonomickou situáciou domácností alebo rôznych technických príčin, sa ukazuje ako **pomerne závažný problém najmä neschopnosť rodičov orientovať sa v IT problematike, resp. správne identifikovanie potrieb detí**. Najmä argumenty typu „veď to máš dostupne inde a nepotrebuješ to mať doma“ alebo „ty to vôbec nepotrebuješ“ sú pre rozvoj digitálnych zručností detí so sociálne slabých prostredí silne demotivujúce.

STRATÉGIE DETÍ – ČO UROBIA AK NEMAJÚ IT DOMA?

- Ak nemajú deti IT dostupné doma, ich stratégie ako s k nim dostať sú pomerne odlišné podľa toho o aký typ domácnosti ide. **Pre deti z bežnej populácie je najtypickejšie, že IT ide používať k spolužiakom a kamarátom, resp. si ju od nich požičajú.** Takto robí až 38% z nich. Ďalších 15% ju ide používať k rodine, známym, 12% tvrdí, že k nej má prístup v škole a 8% v počítačovom klube, krúžku. Takmer pätina neurobí nič, lebo nemá ani jednu z týchto možností. Treba ale poznamenať, že deťom z bežnej populácie najčastejšie chýbajú IT z oblasti zábavy ako herné konzoly (14%). Tie skutočne nemusia byť dostupné napr. v škole alebo u kamarátov, rodiny, počítačovom v krúžku, či internetovej kaviarni.
- **Deti z chudobných domácností riešia problém inak.** Hoci aj spomedzi nich 35% volí cestu používania IT u kamarátov a spolužiakov, **až tretina využije potenciál školy** – teda možnosť použiť školské počítače, internet, tlačiarne,... Ďalších 16% detí ju ide používať k rodine a známym a 7% na iné miesto (knížnica, internetová kaviareň,...).
- Potenciál kamarátov častejšie využívajú deti z miest a západu Slovenska. Naopak, deti z obcí a deti zo stredného a východného Slovenska častejšie využívajú školu.
- **Naviazanosť na potenciál školy je najvyššia u rómskych detí.** Využívanie techniky v rámci školy uvádza **až 43% z nich.** Druhým najčastejším prostredím, na ktoré sa rómske deti obrátia, je **rodina a známi (18%).** V porovnaní s inými deťmi je však oveľa menej takých, ktorí riešia problém u kamarátov a spolužiakov (17%). Je to dané sociálnym prostredím, ktoré je exkludované. Rómske deti majú menej kamarátov medzi nerómami, resp. ich spolužiaci a kamaráti sú najčastejšie z rómskeho prostredia, a teda čelia rovnakému problému. Časť rómskych detí hľadá riešenie aj v počítačových krúžkoch a kluboch (7%). Využívanie IT na iných miestach je skôr ojedinelé (3%). **Každé desiate rómske dieťa (12%) to však vzdá, lebo nemá ani jednu z uvedených možností.**
- Stratégie rómskych chlapcov a dievčat sa líšia iba mierne. Kým chlapci (okrem školy) idú techniku používať skôr k rodine, dievčatá ku kamarátkam a spolužiačkam. Silná naviazanosť na potenciál školy sa ukazuje z hľadiska veku. Kým 16 – 17-roční volia takúto možnosť iba zriedka (29%) medzi 12 – 13-ročnými je to až 59%. Staršie rómske deti volia zasa častejšie možnosť využívať IT u rodiny a známych.
- Napriek všetkým uvedeným rozdielom, je **škola dôležitým článkom** nielen z hľadiska formálnej informatickej výchovy, ale aj **riešenia fyzickej nedostupnosti techniky v sociálne slabých domácnostiach.**

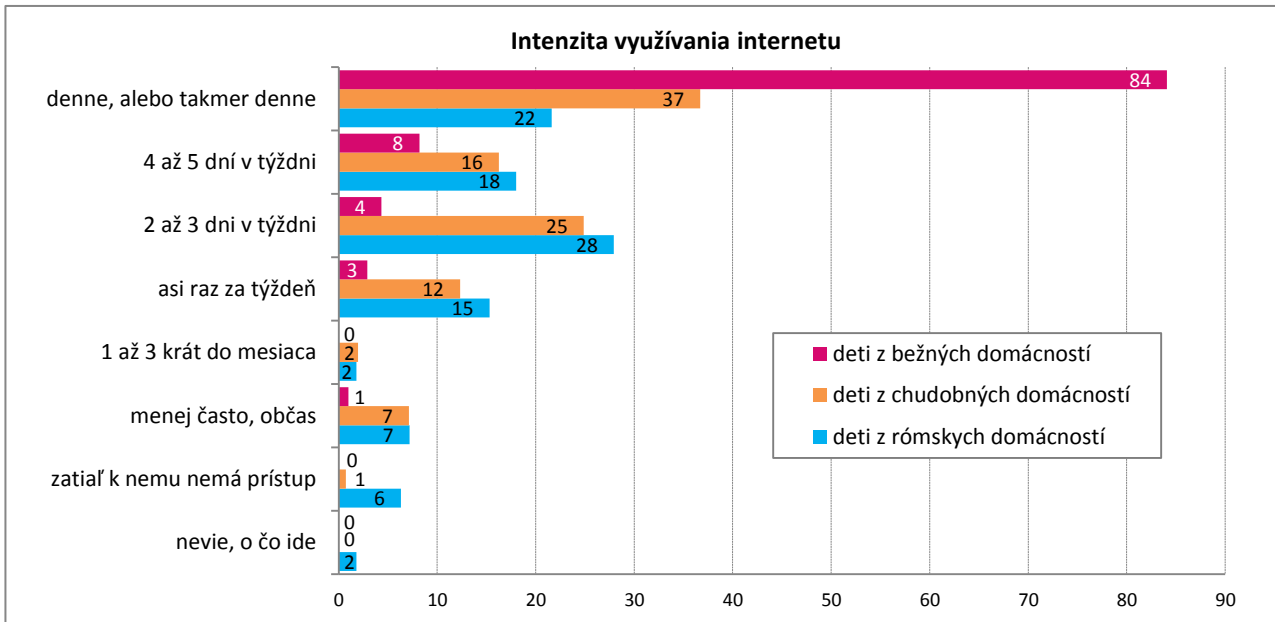
		Stratégie detí z chudobných domácností ak nemajú IT doma						
		ídem ju používať ku spolužiakom, kamarátom	mám k nej prístup v škole	ídem ju používať k rodine, známym	ídem ju používať na iné miesto	neurobím nič, lebo nemám ani jednu z možností	mám k nej prístup v počítačovom krúžku/klube	iné riešenie
pohlavie	chlapec	36	35	14	7	6	2	0
	dievča	34	30	19	6	7	3	1
vek	12 - 13 rokov	33	33	17	5	8	4	0
	14 - 15 rokov	34	32	20	6	4	2	2
	16 - 17 rokov	37	32	12	9	7	2	1
sídlo	do 5 tisíc obyv.	32	37	13	6	8	3	1
	5 – 50 tisíc obyv.	37	30	18	9	4	1	1
	nad 50 tisíc obyv.	37	22	26	4	9	2	0
región	západoslovenský	43	27	14	8	5	3	1
	stredoslovenský	34	35	13	8	7	3	1
	východoslovenský	30	35	19	6	8	2	1

		Stratégie detí z rómskych domácností ak nemajú IT doma					
		mám k nej prístup v škole	ídem ju používať k rodine, známym	ídem ju používať ku spolužiakom, kamarátom	neurobím nič, lebo nemám ani jednu z možností	mám k nej prístup v počítačovom krúžku/klube	ídem ju používať na iné miesto
pohlavie	chlapec	45	20	15	13	7	0
	dievča	41	16	20	12	6	6
vek	12 - 13 rokov	58	6	21	6	9	0
	14 - 15 rokov	45	21	13	13	5	3
	16 - 17 rokov	29	26	17	17	6	6

VYUŽÍVANIE INTERNETU

- To, že internet je pre dnešnú generáciu detí samozrejmý, je platné tvrdenie iba na všeobecnej úrovni. Ako dokumentujú údaje o intenzite jeho využívania, existujú zásadné **rozdiely medzi priemerom bežnej populácie detí a deťmi z chudobných a rómskych domácností**.
- Kým internet na dennej alebo takmer dennej báze **využíva až 84% detí z bežnej populácie**, medzi deťmi z **chudobných domácností je to iba 37%**, a deťmi z **rómskych domácností už len 22%**.
- **Veľká časť detí z chudobných domácností využíva internet s menšou intenzitou** – 16% ho využíva 4 – 5 dní v týždni, 25% 2 – 3 dni v týždni, 12% asi raz za týždeň a ďalšie deti menej často (9%).
- **U rómskych detí je využívanie internetu ešte menej intenzívne** – 18% ho využíva 4 – 5 dní v týždni, 28% 2 – 3 dni v týždni a 15% asi raz za týždeň. Párkrát do mesiaca alebo ešte menej, sa k internetu dostane každý desiaty z nich. Medzi rómskymi deťmi je **zároveň aj najviac takých, čo k nemu nemajú prístup, alebo nevedia o čo ide (8%)**.

- **Intenzita** využívania internetu deťmi z chudobných domácností **stúpa s vekom**. Kým u 12 – 13-ročných detí ho denne využíva iba 27% u 16 – 17-ročných je to už 45%. O čosi intenzívnejších užívateľov možno nájsť **medzi deťmi z obcí, malých a stredných miest a východoslovenského regiónu**.
- **Medzi rómskymi deťmi** sú o niečo **intenzívnejší užívatelia dievčatá ako chlapci**. Z hľadiska veku je to však vyrovnané.

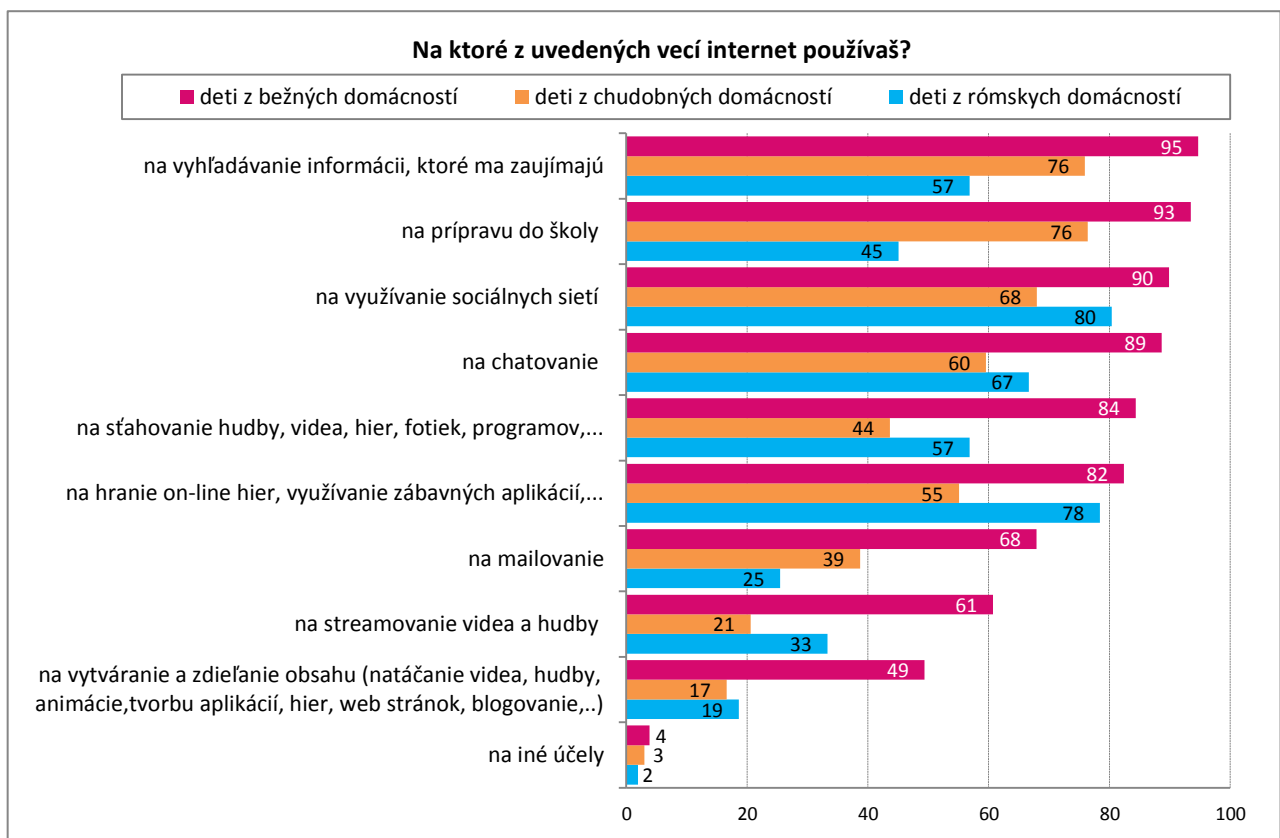

		Intenzita využívania internetu - deti z chudobných domácností						
		denne, alebo takmer denne	4 až 5 dní v týždni	2 až 3 dni v týždni	asi raz za týždeň	1 až 3 krát do mesiaca	menej často, občas	zatiaľ k nemu nemá prístup
pohlavie	chlapec	36	16	25	11	2	8	1
	dievča	37	16	25	14	2	6	1
vek	12 - 13 rokov	27	15	30	13	3	10	1
	14 - 15 rokov	38	20	22	13	2	6	0
	16 - 17 rokov	45	14	22	11	1	6	1
sídlo	do 5 tisíc obyv.	36	18	25	11	2	8	1
	5 – 50 tisíc obyv.	40	15	27	12	1	5	0
	nad 50 tisíc obyv.	31	15	19	21	2	10	2
región	západoslovenský	35	14	25	15	3	6	1
	stredoslovenský	28	21	27	13	3	8	1
	východoslovenský	43	15	24	10	1	7	1

		Intenzita využívania internetu - deti z rómskych domácností							
		denne, alebo takmer denne	4 až 5 dní v týždni	2 až 3 dni v týždni	asi raz za týždeň	1 až 3 krát do mesiaca	menej často, občas	zatiaľ k nemu nemá prístup	nevie, o čo ide
pohlavie	chlapec	21	16	38	9	2	5	9	2
	dievča	23	21	17	23	2	9	4	2
vek	12 - 13 rokov	22	19	30	14	0	5	8	3
	14 - 15 rokov	21	18	26	21	0	5	5	3
	16 - 17 rokov	22	17	28	11	6	11	6	0

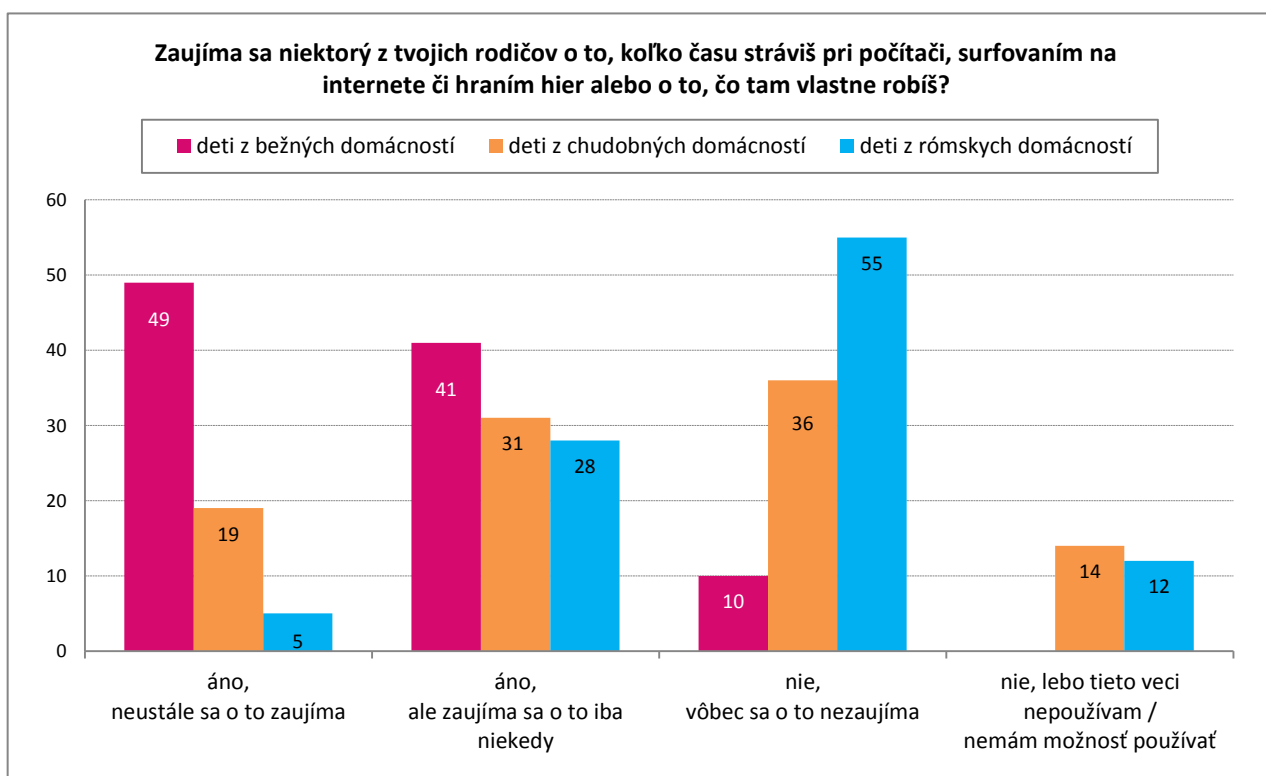
ČO DETI NA INTERNETE ZAUJÍMA?

- Tak ako v intenzite využívania internetu aj v jeho obsahovej náplni sú medzi deťmi zo sledovaných typov domácností rozdiely. Kým drvivá väčšina **detí z bežných domácností využíva internet na široké spektrum činností od zábavných cez komunikačné až po vzdelávacie, detí zo sociálne slabých prostredí ich využívajú vo významne menšej miere.**
- Medzi deťmi z bežnej populácie je typické, že až 95% z nich využíva internet na vyhľadávanie informácií, 93% na prípravu do školy, 90% na aktivity na sociálnych sieťach, 89% na chatovanie, 84% na sťahovanie videa, hudby, fotiek,..., 82% na on-line hry. Takmer polovica (49%) aj na vytváranie a zdieľanie obsahu (napr. natáčanie videa a hudby, vytváranie obrázkov, fotiek a animácií, tvorbu aplikácií, hier, web stránok, písanie blogov a pod,...).
- **Deti z chudobných domácností zaostávajú vo využívaní obsahu prakticky vo všetkých sledovaných oblastiach.** Internet na vyhľadávanie informácií alebo na prípravu do školy využíva iba 76% z nich. Niečo vyše dvoch tretín (68%) na sociálne siete, 60% na chatovanie, 44% na sťahovanie (videa, hudby, fotiek), 55% na hranie on-line hier. Naopak, podpriemerne sú využívané mailovanie (39%) či streamovanie obsahu (21%). **Na rôzne tvorivé činnosti** ako natáčanie videa a hudby, vytváranie obrázkov, fotiek a animácií, tvorbu aplikácií, hier, web stránok, písanie blogov a pod. **využíva internet iba 17% detí z chudobných domácností.**
- Deti z rómskych domácností sú na tom ešte horšie. **V niektorých prípadoch využíva možnosti internetu 2 až 3 násobne menej rómskych detí ako detí z bežnej populácie.** Väčšina z nich dokáže držať krok iba v aktivitách týkajúcich sa zábavy. Napr. sociálne siete využíva až 80% z nich, hranie on-line hier a využívaní zábavných aplikácií ďalších 78%. **V činnostiach, ktoré sú dôležité pre vzdelávanie a zručnosti však výrazne zaostávajú.** Napríklad využívanie internetu na získavanie informácií deklaruje iba 57% a prípravu do školy už len 45% z nich. Z edukačného pohľadu možno za úplne nedostačujúce považovať aj **nízke využívanie internetu na tvorivé činnosti** ako natáčanie videa a hudby, vytváranie obrázkov, fotiek a animácií, tvorbu aplikácií, hier, web stránok, písanie blogov a pod. Tie využíva iba 19% rómskych detí.

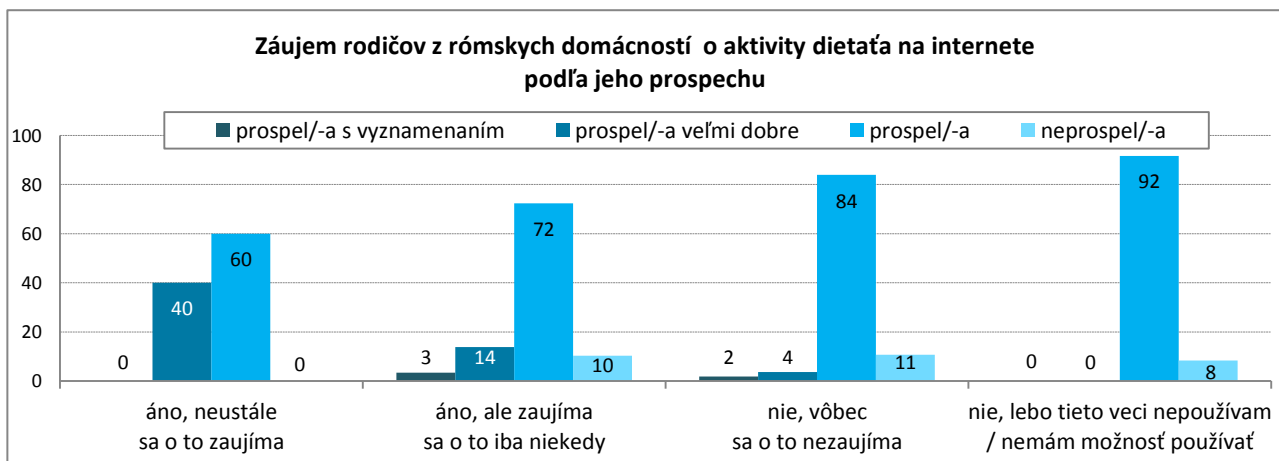
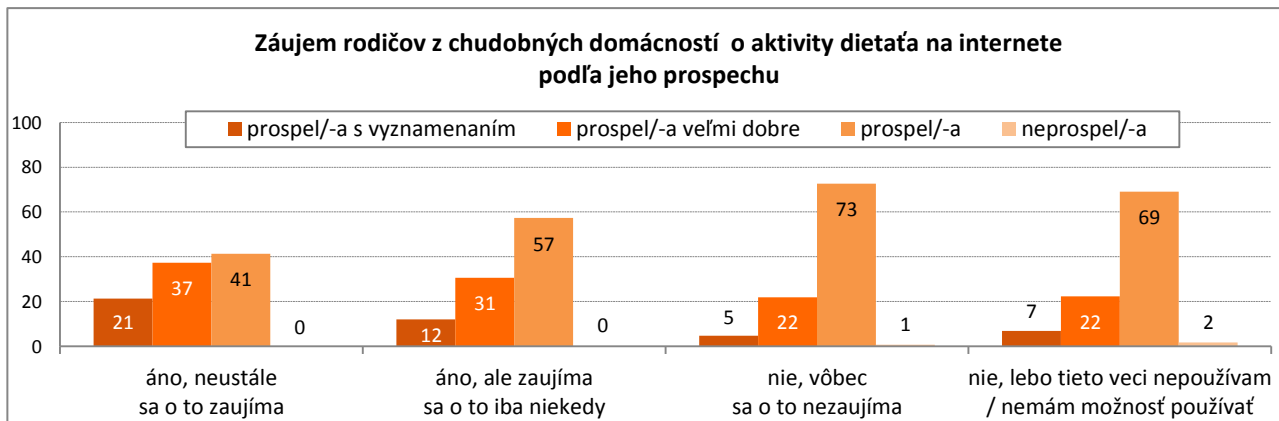
ZÁUJEM RODIČOV O DIGITÁLNE AKTIVITY ICH DETÍ

- Jednou z kľúčových podmienok úspešnej informatickej výchovy (a vzdelávania všeobecne) je schopnosť rodičov kontrolovať a usmerňovať aktivity detí. Na základe aktuálnych zistení možno **všeobecne konštatovať, že záujem rodičov o to, čo ich deti pri počítačoch a internete robia, nie je uspokojivý**. Iba každé druhé dieťa deklaruje (49%), že jeho rodičia/rodič sa neustále zaujíma o to, koľko času strávi pri počítači, surfovaním na internete či hraním hier. Naopak 41% rodičov sa o to zaujíma iba zriedka a 10% sa nezaujíma vôbec.
- **Úloha rodičov však úplne zlyháva v sociálne slabých prostrediach**. Napríklad spomedzi detí z chudobných domácností iba 19% deklaruje, že ich rodičia sa zaujímajú o ich aktivity v tejto oblasti. Ďalších 31% tvrdí, že sa o ne zaujímajú iba niekedy, a **až 36% sa o ne nezaujíma vôbec**. Zo sociálno-demografického hľadiska sú pod menšou kontrolou chlapci z chudobných domácností (41% deklaruje nezaujem rodičov), a staršie deti vo veku 16 – 17 rokov (43%). Z regionálneho pohľadu sú zasa to deti východného Slovenska (41%).
- Ešte horšia situácia je **u rómskych detí**, ktoré sú takpovediac **bez kontroly**. Iba 5% týchto detí rodičia pravidelne kontrolujú, resp. ich zaujíma, koľko času strávia pri počítači, surfovaním na internete či hraním hier. Aspoň niekedy sa o to zaujíma 28%. No **až 55% rómskych rodičov o digitálne aktivity svojich detí nejaví záujem**. Najvyššiu mieru nezájumu rodičov deklarujú rómsky chlapci (65%) a staršie deti vo veku 16 – 17 rokov (65%).
- Signifikantný je vzťah medzi záujmom rodičov a prospechom detí. Ukázalo sa, že **deti z chudobných domácností s nízkym alebo žiadnym záujmom rodičov o ich digitálne aktivity, zároveň vykazujú horší prospech v škole**. Napríklad, kým v skupine detí s intenzívnym záujmom rodičov má horší prospech iba 41% (celkové hodnotenie na poslednom vysvedčení prospel/-a), v skupine detí s nízkym záujmom rodičov je to už 57%, a v skupine detí s nezájumom rodičov až 73%.
- Obdobne to platí **aj v prípade rómskych detí**. Tam je však **vzťah medzi nezájumom rodičov a slabými výsledkami v škole ešte silnejší**. Napríklad v skupine rómskych detí s nezájumom rodičov o ich digitálne aktivity má horší prospech až 84% z nich a ďalších 11% dokonca nepospelo. Naopak, v skupine detí o ktoré rodičia takýto záujem prejavujú, je až 40% takých, ktoré v škole prospeli veľmi dobre.

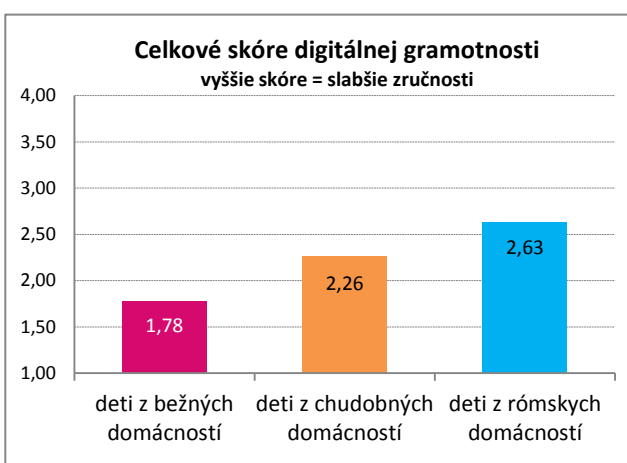
		Záujem rodičov o aktivity detí na internete - deti z chudobných domácností			
		áno, neustále sa o to zaujíma	áno, ale zaujíma sa o to iba niekedy	nie, vôbec sa o to nezaujíma	nie, lebo tieto veci nepoužívam / nemám možnosť
pohlavie	chlapec	17	30	41	12
	dievča	20	31	31	17
vek	12 - 13 rokov	22	28	32	18
	14 - 15 rokov	18	35	33	14
	16 - 17 rokov	16	30	43	11
sídlo	do 5 tisíc obyv.	17	32	35	16
	5 – 50 tisíc obyv.	20	30	38	12
	nad 50 tisíc obyv.	21	28	36	15
región	západoslovenský	20	29	36	15
	stredoslovenský	19	33	29	19
	východoslovenský	17	30	41	12

		Záujem rodičov o aktivity detí na internete - deti z rómskych domácností			
		áno, neustále sa o to zaujíma	áno, ale zaujíma sa o to iba niekedy	nie, vôbec sa o to nezaujíma	nie, lebo tieto veci nepoužívam / nemám možnosť
pohlavie	chlapec	2	25	63	10
	dievča	8	32	46	14
vek	12 - 13 rokov	6	33	45	15
	14 - 15 rokov	6	29	54	11
	16 - 17 rokov	3	24	65	9

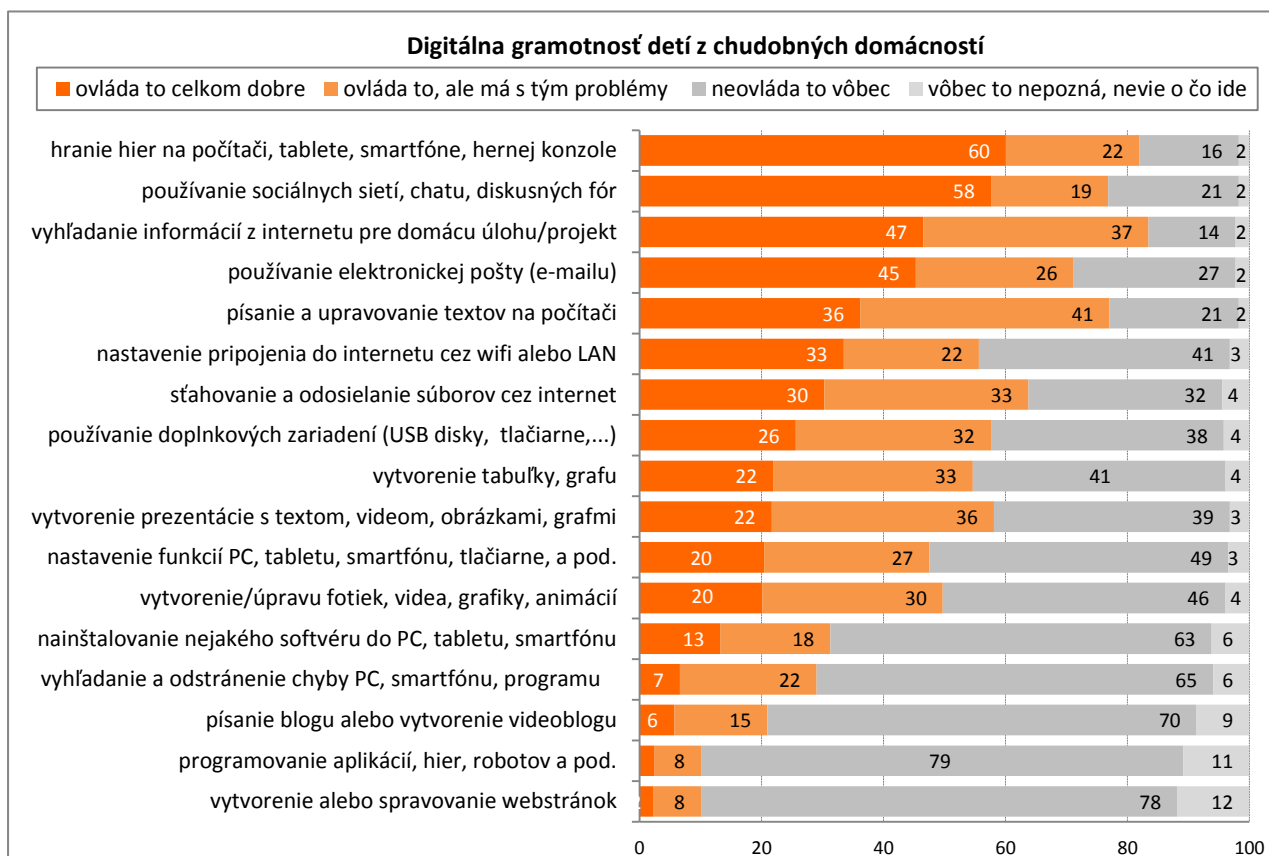
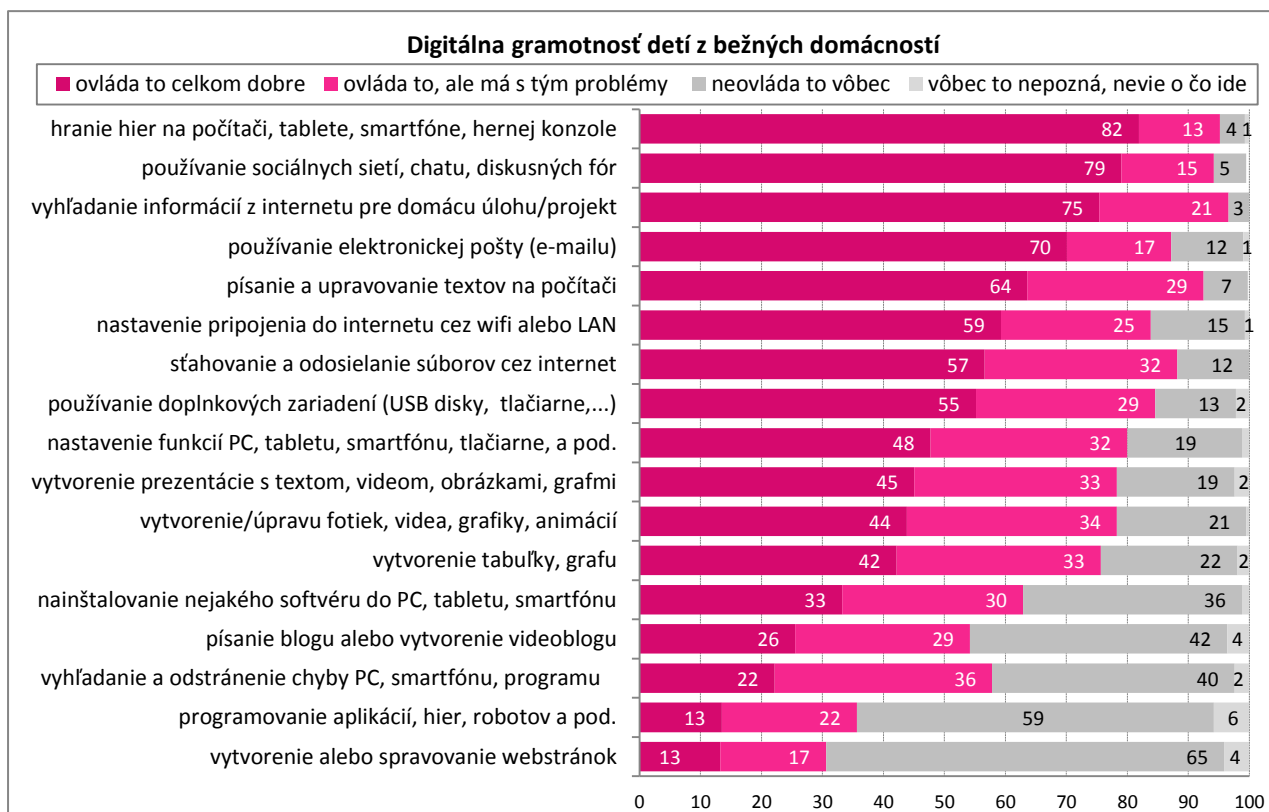
DIGITÁLNA GRAMOTNOSŤ DETÍ

- Napriek tomu, že **deti disponujú pomerne širokým spektrom digitálnych zručností, úroveň ich zvládania je často diferencovaná**. Ako ukazujú údaje o digitálnych zručnostiach detí z bežnej populácie, väčšina z nich tvrdí, že **celkom dobre zvláda najmä tie, ktoré sú spojené so zábavou, komunikáciou a bežným využívaním IT** (vyhľadávanie informácií, písanie, mailovanie). Týka sa to viac ako dvoch tretín z nich. **Čím je však technológia alebo činnosť náročnejšia, tým viac detí deklaruje problémy**. Napríklad rôzne činnosti, ktoré sa týkajú práce s hardvérom alebo aplikáciami (inštalácia alebo ich nastavovanie, sťahovanie súborov, používanie periférnych zariadení a pod.) zvláda už len niečo vyše polovica detí. Ešte väčšie **problémy uvádzajú deti so širokým spektrom tvorivých činností**. Vytváranie multimediálnych prezentácií, vytváranie animácií, videa, grafiky, grafov či tabuliek zvládajú dobre len 4 z 10 detí. Rovnako sú na tom deti z náročnejšími technickými riešeniami ako je inštalácia softvéru, vyhľadávanie a odstraňovanie chýb počítačov, smartfónov ich aplikácií. Na spodku rebríčku zručností sú náročnejšie tvorivé činnosti ako je písanie blogov, vytváranie videoblogov, programovanie aplikácií, hier a robotov, vytváranie a správa webstránok a pod. Tie zvláda už len 1 až 3 z 10 detí.
- Priemerné celkové skóre zručností na škále od 1 = „ovládam to celkom dobre“ až do 4 = „neviem o čo ide/nepoznám to“, ukazuje, ako sa odlišujú zručnosti detí z chudobných a rómskych domácností od detí z bežných domácností. Kým deti z bežných domácností získali celkové skóre 1,78 bodu, deti z chudobných domácností 2,26 a z rómskych domácností len 2,63 bodu.
- Napriek tomu, že rozdiely v zručnostiach vidno už na úrovni celej populácie detí SR, **u detí z chudobných domácností je podiel tých, čo v digitálnej gramotnosti zaostávajú výrazne vyšší**. Napríklad, kým používanie sociálnych sietí zvláda celkom dobre až 79% detí z bežnej populácie, medzi deťmi z chudobných domácností je to iba 60%. Alebo, dôležitú zručnosť ako je vyhľadávanie informácií pre školský projekt či úlohu, ktorú zvláda 75% detí z bežnej populácie, zvláda bez problémov len 45% z nich. Aj tu platí, že čím je úloha/činnosť náročnejšia, tým viac detí deklaruje, že ju vôbec neovláda. **No deti z tejto skupiny majú problém už s jednoduchšími činnosťami** ako je používanie mailov, písanie textov, sťahovanie súborov či nastavenie pripojenia do internetu alebo používanie periférnych zariadení (USB disky, pamäťové karty, tlačiarne, skenery, prenosné disky a pod.) **Tvorivé činnosti alebo náročnejšie technické činnosti nezvláda viac ako dve tretiny z nich**.
- **Špeciálnu pozornosť, resp. prístup je treba venovať rómskym deťom**. Tie vo väčšine **zvládajú dobre iba hranie hier** na počítačoch, smartfónoch, tabletoch či herných konzolách (58%). Ostatné – **aj tie najmenej sofistikované činnosti zvládajú dobre iba 2 z 10 rómskych detí**. Uspokojivé zvládnutie tvorivých činností je v tejto časti detskej populácie skôr ojedinelé. Napríklad programovanie zvláda len 8 zo 100 rómskych detí, písanie blogov alebo tvorbu videoblogov 5 zo 100 detí, vytváranie alebo správu webstránok 4 zo 100 detí.
- **Digitálne zručnosti sú podľa očakávania odlišné aj v jednotlivých skupinách detí podľa pohlavia a veku**. Napríklad chlapci z chudobných domácností majú o čosi lepšie zručnosti v hraní hier a v technických činnostiach (inštalovanie, nastavovanie, používanie periférnych zariadení, odstraňovanie chýb hardvéru a aplikácií a pod.). Dievčatá sú zasa o čosi lepšie vo využívaní sociálnych sietí, vyhľadávaní informácií pre domáce úlohy, vo využívaní mailovej komunikácie či písaní a úprave textov na PC. Staršie deti (16 – 17-ročné) sú zasa celkovo skúsenejšie vo väčšine sledovaných oblastí ako mladšie. V prípade rómskej populácie sú rozdiely skôr medzi mladšími a staršími deťmi. Mladšie (12 – 13-ročné) deti o čosi lepšie zvládajú hranie hier, vyhľadávanie informácií na internete pre domáce úlohy alebo vytvorenie prezen-

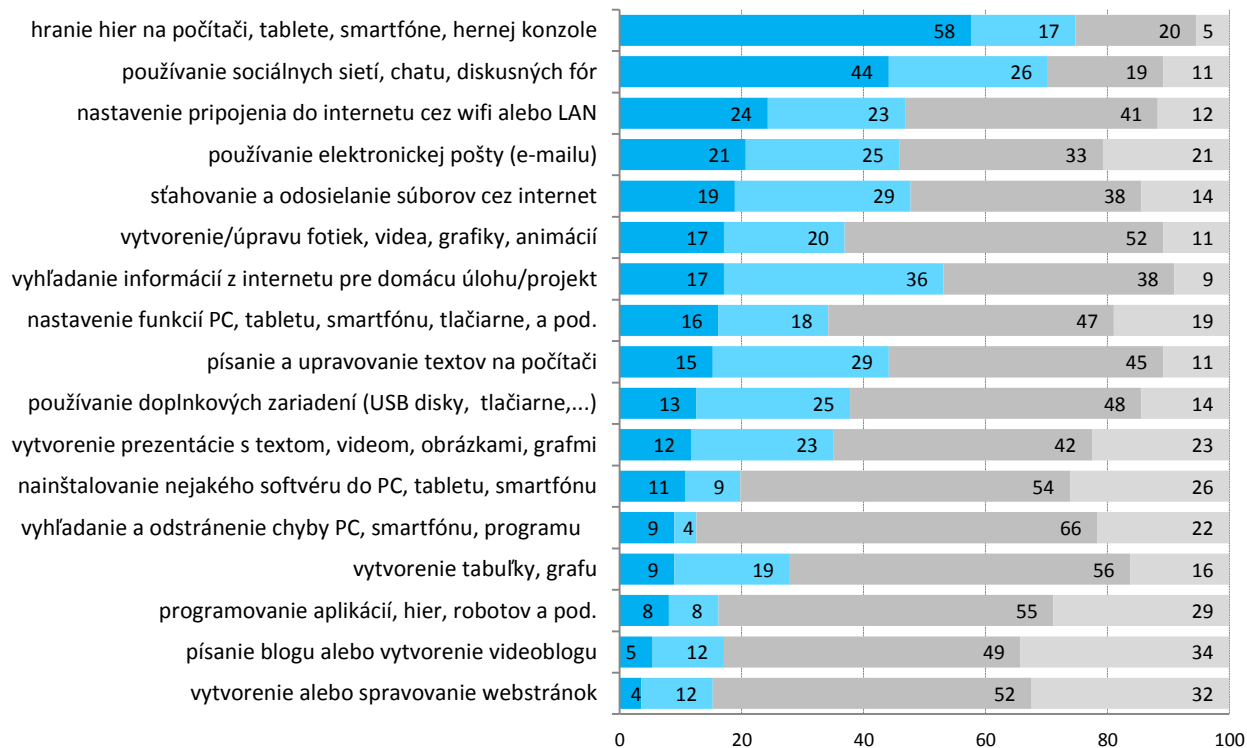
tácie s textom, videom, obrázkami, grafmi. V ostatných zručnostiach sú naopak o čosi lepšie staršie (16 – 17-ročné) deti, hoci aj tu treba podotknúť, že ich zvládajú s ťažkosťami.

- Digitálna gramotnosť navyše súvisí s dosiahnutými výsledkami v škole. **Čím horší prospech v škole, tým slabšie digitálne zručnosti.** Platí to najmä v sociálne slabých skupinách detí.

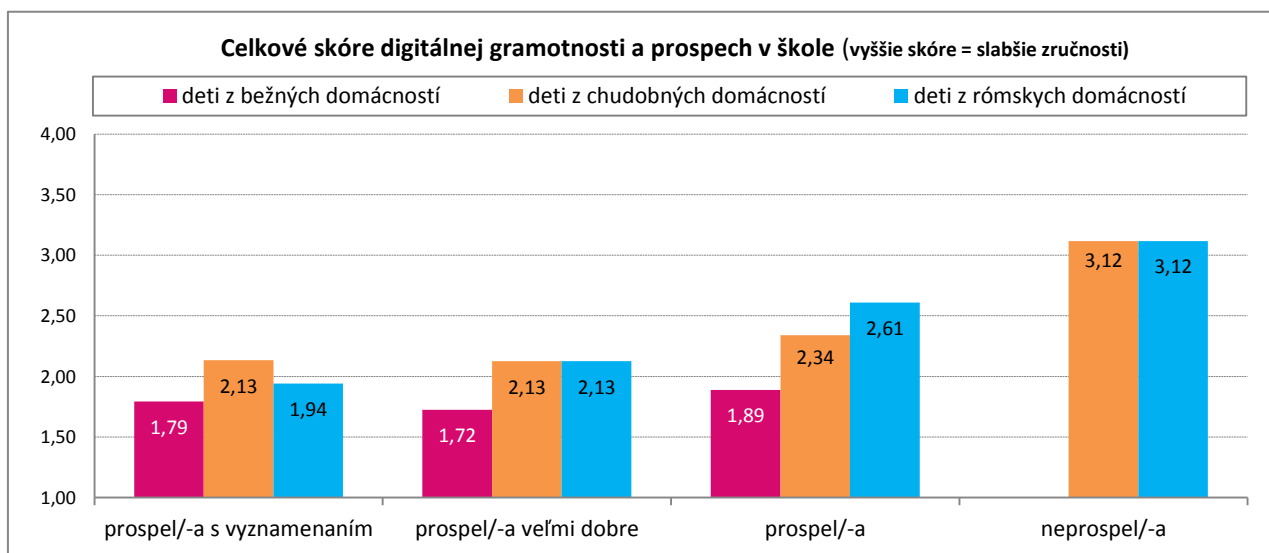
Digitálna gramotnosť detí z rómskych domácností

■ ovláda to celkom dobre ■ ovláda to, ale má s tým problémy ■ neovláda to vôbec ■ vôbec to nepozná, nevie o čo ide

Priemerné skóre na škále: 1 = „ovládam to celkom dobre“ – 4 = „nevím o čo ide“	Digitálna gramotnosť detí z chudobných domácností					
	Priemer	chlapec	dievča	12 - 13 rokov	14 - 15 rokov	16 - 17 rokov
hranie hier na počítači, tablete, smartfóne, hernej konzole	1,60	1,55	1,65	1,63	1,57	1,59
používanie sociálnych sietí, chatu, diskusných fór	1,67	1,74	1,60	1,86	1,64	1,51
vyhľadanie informácií z internetu pre domácu úlohu/projekt	1,72	1,78	1,66	1,87	1,66	1,63
používanie elektronickej pošty (e-mailu)	1,86	1,91	1,80	2,22	1,70	1,63
písanie a upravovanie textov na počítači	1,88	1,92	1,84	2,05	1,82	1,77
sťahovanie a odosielanie súborov cez internet	2,10	2,13	2,07	2,39	1,96	1,94
nastavenie pripojenia do internetu cez WiFi alebo LAN	2,14	2,07	2,22	2,25	2,12	2,04
používanie doplnkových zariadení (USB disky, tlačiarne,...)	2,21	2,17	2,25	2,41	2,16	2,05
vytvorenie prezentácie s textom, videom, obrázkami, grafmi	2,23	2,27	2,20	2,48	2,18	2,03
vytvorenie tabuľky, grafu	2,27	2,31	2,23	2,54	2,21	2,06
vytvorenie/úpravu fotiek, videa, grafiky, animácií	2,34	2,38	2,30	2,56	2,23	2,21
nastavenie funkcií PC, tabletu, smartfónu, tlačiarne, a pod.	2,35	2,26	2,46	2,61	2,26	2,18
nainštalovanie softvéru do PC, tabletu, smartfónu	2,62	2,51	2,73	2,78	2,56	2,50
vyhľadanie a odstránenie chyby PC, smartfónu, programu	2,70	2,64	2,77	2,84	2,66	2,60
písanie blogu alebo vytvorenie videoblogu	2,82	2,82	2,82	2,98	2,82	2,65
programovanie aplikácií, hier, robotov a pod.	2,98	2,96	3,01	3,06	2,96	2,93
vytvorenie alebo spravovanie webstránok	3,00	2,95	3,05	3,11	2,94	2,93

Priemerné skóre na škále: 1 = „ovládam to celkom dobre“ – 4 = „neviem o čo ide“	Digitálna gramotnosť detí z rómskych domácností					
	Priemer	chlapec	dievča	12 - 13 rokov	14 - 15 rokov	16 - 17 rokov
hranie hier na počítači, tablete, smartfóne, hernej konzole	1,73	1,72	1,74	1,62	1,71	1,86
používanie sociálnych sietí, chatu, diskusných fór	1,96	1,98	1,94	2,08	1,92	1,89
vyhľadanie informácií z internetu pre domácu úlohu/projekt	2,39	2,40	2,38	2,24	2,37	2,56
nastavenie pripojenia do internetu cez WiFi alebo LAN	2,41	2,34	2,47	2,49	2,42	2,31
sťahovanie a odosielanie súborov cez internet	2,48	2,41	2,55	2,51	2,42	2,50
písanie a upravovanie textov na počítači	2,51	2,52	2,51	2,62	2,45	2,47
používanie elektronickej pošty (e-mailu)	2,54	2,62	2,45	2,59	2,47	2,56
vytvorenie/úpravu fotiek, videa, grafiky, animácií	2,57	2,62	2,51	2,70	2,45	2,56
používanie doplnkových zariadení (USB disky, tlačiarne,...)	2,64	2,64	2,64	2,76	2,63	2,53
nastavenie funkcií PC, tabletu, smartfónu, tlačiarne, a pod.	2,68	2,64	2,74	2,76	2,66	2,64
vytvorenie prezentácie s textom, videom, obrázkami, grafmi	2,76	2,69	2,83	2,68	2,79	2,81
vytvorenie tabuľky, grafu	2,79	2,76	2,83	2,86	2,68	2,83
nainštalovanie nejakého softvéru do PC, tabletu, smartfónu	2,95	2,83	3,09	2,97	2,95	2,94
vyhľadanie a odstránenie chyby PC, smartfónu, programu	3,00	2,84	3,17	3,03	3,11	2,86
programovanie aplikácií, hier, robotov a pod.	3,05	3,00	3,09	3,05	3,16	2,92
písanie blogu alebo vytvorenie videoblogu	3,12	3,12	3,11	3,14	3,18	3,03
vytvorenie alebo spravovanie webových stránok	3,14	3,17	3,09	3,08	3,29	3,03

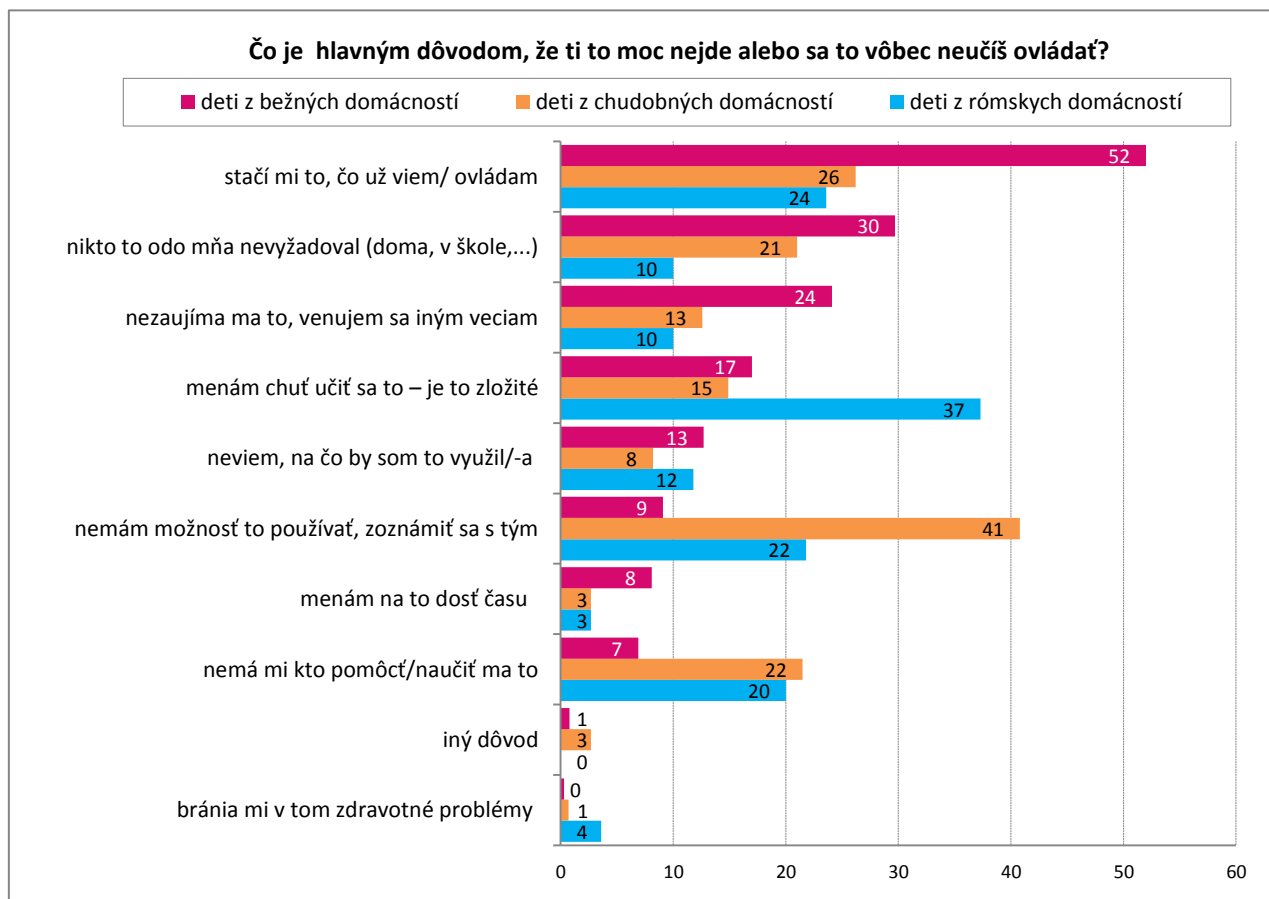

DÔVODY NÍZKEJ DIGITÁLNEJ GRAMOTNOSTI OČAMI DETÍ

- Argumenty prečo majú deti nedostatočnú úroveň digitálnych zručností alebo prečo sa IT vôbec neučia ovládať, sa významne odlišujú. Rozdiely vidno nielen v celkovom pohľade – teda medzi deťmi z bežných domácností a deťmi zo sociálne slabých prostredí všeobecne, ale aj medzi deťmi z chudobných domácností a rómskych domácností navzájom.
- **Pre deti z bežných domácností sú hlavnými dôvodmi vlastná spokojnosť s tým čo už vedia (52%), nízky tlak na vzdelávanie zo strany rodičov, školy a pod. (30%) a nezájem, resp. záujem o iné veci ako počítače a internet (24%).** Iba menšia časť týchto detí argumentuje nechúťou učiť sa nové veci (17%), nedostatkom informácií o praktickom využití IT (15%), nedostupnosťou IT (9%), nedostatkom času (8%) alebo absenciou pomoci od iných (7%).
- **V prostredí detí z chudobných domácností je situácia odlišná.** Až 41% z tých čo majú s IT problémy tvrdí, že **nezvláda IT preto, lebo k nim nemá prístup** (čo prakticky dokázali aj údaje o vybavenosti domácnosti IT). Na druhom mieste (no výrazne menej ako v celej detskej populácii) sa objavuje argument,

že týmto deťom stačí to, čo už vedia (24%). **Ďalšie dôvody však naznačujú vážnejší problém vo vzdelávacom systéme. Každé piate dieťa z chudobných domácností totiž tvrdí, že IT nevláda preto, lebo mu nemá kto pomôcť/naučiť ho to, a ďalšia pätina tvrdí, že to od nich ani nikto nevyžadoval** (napr. rodičia, škola, ...). Ukazuje sa, že v tomto prípade simultánne pôsobia nedostatočná „vonkajšia“ motivácia prostredia s nezaujmom. Nechuť učiť sa kvôli zložitosti IT alebo nezaujmom o ňu pritom uvádza ako dôvod iba 13% – 15% týchto detí.

- **Problémy so zvládnutím IT kvôli zložitosti a z nej plynúca nechuť učiť sa, je naopak kľúčový dôvod u rómskych detí.** Uvádza ho až 37% z nich. **Problém exklúzie** v informatickom vzdelávaní a výchove rómskych detí navyše umocňuje fakt, **že im nemá kto pomôcť/naučiť ich to.** Uvádza to ďalšia pätina z nich. Na druhej strane, iba štvrtina rómskych detí tvrdí, že sa IT neučí ovládať, lebo im stačí čo už vedia. Ešte menší podiel je tých, čo argumentujú nezaujmom alebo slabým vonkajším tlakom na vzdelávanie (10%). Tak ako u chudobných detí aj u rómskych je **objektívnou príčinou nepriaznivá sociálno-ekonomická situácia ich domácností.** Viac ako pätina rómskych detí tvrdí, že nevládajú IT kvôli nedostupnosti IT a možnosti zoznámiť sa s ňou.
- Dôvody nízkej digitálnej gramotnosti sa odlišujú aj podľa pohlavia a veku detí. Napríklad, kým **chlapci z chudobných domácností** o niečo častejšie argumentujú **nedostupnosťou IT** alebo presvedčením, že **už vedia všetko, čo potrebujú**, tak pre **dievčatá** je dôvod to, že **to od nich nikto nevyžaduje** alebo **nemajú chuť učiť sa**, lebo IT je pre nich príliš zložitá. **Nedostupnosťou a nezaujmom okolia argumentujú aj 12 – 13-roční.** Naproti tomu pre staršie deti, je dôvodom problémov s digitálnou gramotnosťou, resp. nezaujmom najmä alebo presvedčenie, že už vedia všetko, čo potrebujú.
- Významnejšie rozdiely medzi rómskymi chlapcami a dievčatami sú v to, že **rómski chlapci** častejšie zdôrazňujú **nedostupnosť IT** a **nezaujmom okolia pomôcť im.** Naopak **rómske dievčatá** častejšie **nevedia, na čo by IT využili** a **pocitujú aj menší tlak okolia na ich zvládnutie** ako chlapci. **Mladšie deti** nadpriemerne často uvádzajú **nedostatok záujmu okolia pomôcť im/naučiť ich to.** **Staršie deti** zasa častejšie argumentujú **vlastným nezaujmom** kvôli náročnosti IT alebo **uspokojením, že vedia všetko**, čo potrebujú.

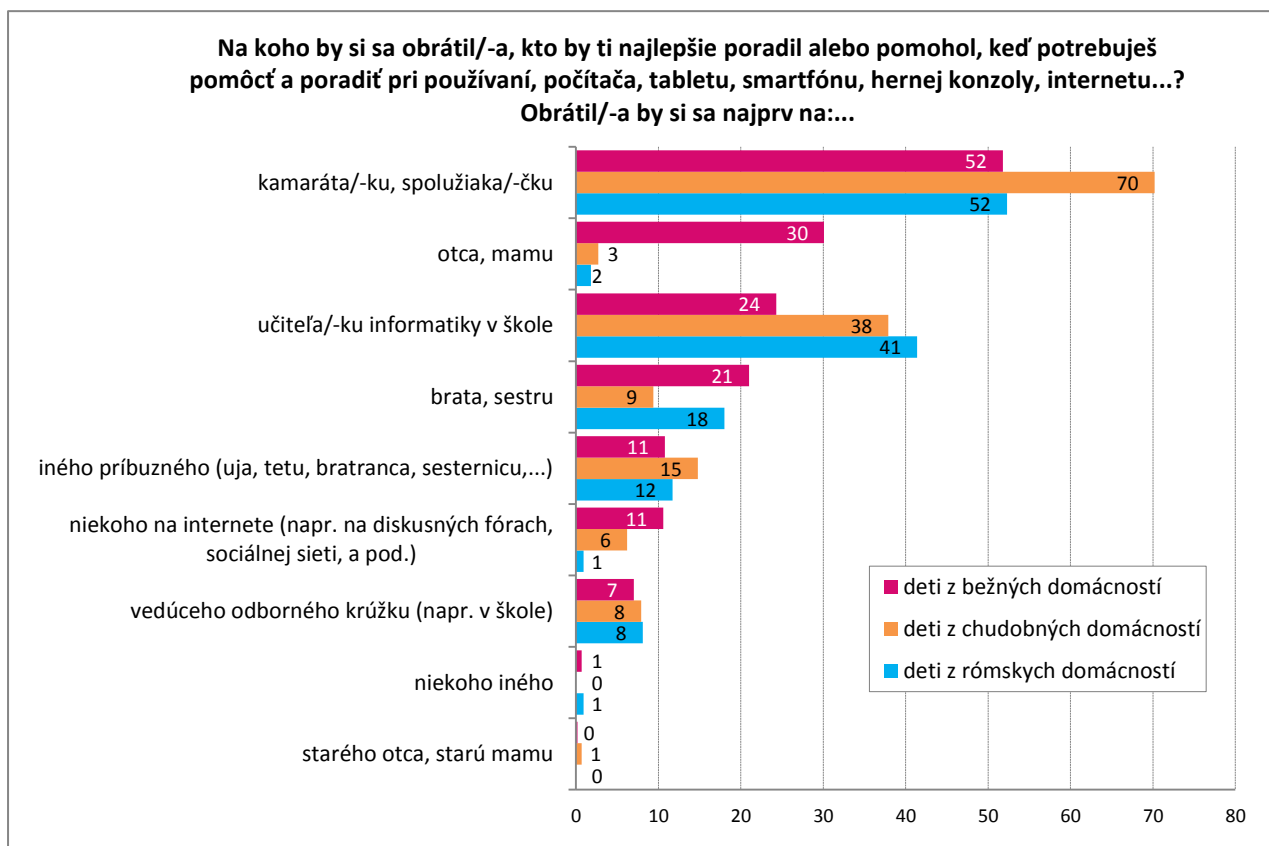
	Dôvody nízkej digitálnej gramotnosti detí z chudobných domácností				
	chlapec	dievča	12 - 13 rokov	14 - 15 rokov	16 - 17 rokov
nemám možnosť to používať, zoznámim sa s tým	43	39	54	39	30
stačí mi to, čo už viem/ ovládam	29	24	23	26	30
nemá mi kto pomôcť/naučiť ma to	21	23	27	19	19
nikto to odo mňa nevyžadoval	18	25	19	21	23
menám chuť učiť sa to – je to zložité	12	18	16	15	14
nezaujíma ma to, venujem sa iným veciam	13	13	12	13	13
neviem, na čo by som to využil/-a	9	8	6	9	9
menám na to dosť času	4	2	3	3	2
iný dôvod	3	2	4	1	3
bránia mi v tom zdravotné problémy	1	1	0	1	1

	Dôvody nízkej digitálnej gramotnosti detí z rómskych domácností				
	chlapec	dievča	12 - 13 rokov	14 - 15 rokov	16 - 17 rokov
menám chuť učiť sa to – je to zložité	36	39	30	45	37
stačí mi to, čo už viem/ ovládam	22	25	22	26	23
nemám možnosť to používať, zoznámim sa s tým	29	14	22	29	14
nemá mi kto pomôcť/naučiť ma to	26	14	30	16	14
neviem, na čo by som to využil/-a	7	17	8	18	9
nikto to odo mňa nevyžadoval	7	14	8	11	11
nezaujíma ma to, venujem sa iným veciam	9	12	11	8	11
bránia mi v tom zdravotné problémy	3	4	5	0	6
menám na to dosť času	3	2	0	0	9

KTO SÚ PRE DETI AUTORITY V OBLASTI IT?

- **Jedným z riešení zaostávajúcej digitálnej gramotnosti detí zo sociálne slabých prostredí je najstť autority, ktoré budú schopné poradiť a pomôcť, príp. ďalej motivovať.**
- Aktuálne údaje ukázali, že **významnosť takýchto autorít nie je v jednotlivých prostrediach rovnaká.** Napríklad u detí z bežných domácností sú najväčšie autority, teda tí, ktorí dokážu najlepšie pomôcť a poradiť, ich rovesníci – spolužiaci a kamaráti. Uvádza to každé druhé dieťa. Druhou významnou autoritou sú rodičia, ktorých uvádza ďalších 30% opýtaných detí. Až na treťom mieste sa umiestnili učitelia informatiky v škole (24%). No podobnú „dôveryhodnosť v IT veciach“ majú aj súrodenci (21%). Iní ľudia ako príbuzní, ľudia na internete, odborní vedúci krúžkov a pod. majú iba okrajový význam.
- **Deti z chudobných domácností sú na jednej strane orientované na pomoc svojich spolužiakov a kamarátov.** Až 70% by sa v prípade potreby poradiť a pomôcť pri používaní, počítača, tabletu, smartfónu, hernej konzoly, internetu a pod., obrátilo najprv na nich. **No na rozdiel od detí z bežnej populácie, v týchto veciach väčšmi dôverujú aj učiteľom informatiky.** V prípade potreby by sa na nich obrátilo až 38% z nich. **Iné prostredia nie sú tak významné.** Napr. na príbuzného by sa obrátilo iba 15%, na súrodencov 9%, na vedúceho odborného krúžku 8%, alebo niekoho na internete 6% detí.
- **Hoci aj u rómskych detí sú najväčšou autoritou ich rovesníci (52%), veľmi silná väzba sa ukazuje najmä na pomoc učiteľov informatiky.** Až 4 z 10 detí by v prípade potreby oslovilo práve svojho učiteľa informatiky. Na rozdiel od bežnej populácie detí, **pre takmer pätinu rómskych detí sú autoritami ich súrodenci.** Každý desiaty by sa obrátil aj na iného príbuzného alebo vedúceho odborného krúžku.
- Rozdiely vo vnímaní autorít nie sú medzi chlapcami a dievčatami z chudobných domácností príliš významné. Skôr ich vidno z hľadiska veku. Zatiaľ čo medzi 12 – 13-ročnými sú okrem rovesníkov autoritami aj učitelia informatiky alebo príbuzní, medzi 16 – 17-ročnými sú to takmer výhradne rovesníci (78%).

- Hoci učelia informatiky sú autoritami rovnako pre rómskych chlapcov ako dievčatá, medzi rómskymi chlapcami sú najväčšie autority kamaráti a spolužiaci (60%). Rómske dievčatá zasa častejšie uvádzajú súrodencov. Úloha rovesníkov, učiteľov a súrodencov je tiež mierne odlišná podľa veku. Napríklad, kým na učiteľa informatiky by sa obrátili skôr mladšie deti. Na svojich súrodencov nadpriemerne viac 16 – 17-roční a na spolužiakov zasa 14 – 15-roční.

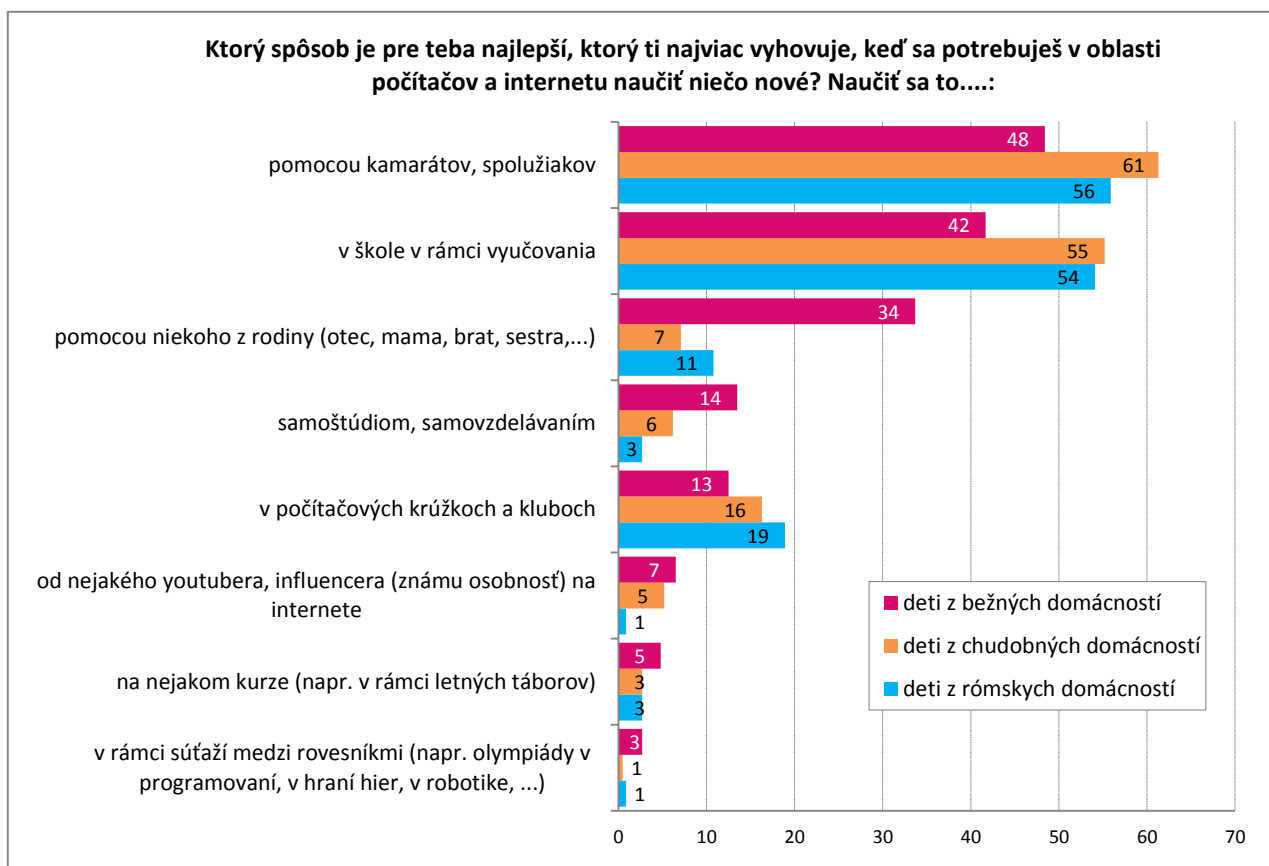

	Autority v IT oblasti pre deti z chudobných domácností				
	chlapec	dievča	12 - 13 rokov	14 - 15 rokov	16 - 17 rokov
kamarát/-ka, spolužiak/-čka	70	70	65	68	78
učiteľ/-ka informatiky v škole	40	36	44	38	32
iný príbuzný (ujo, teta, bratranec, sesternica,...)	15	14	16	19	9
brat, sestra	5	15	11	10	8
vedúci odborného krúžku (napr. v škole)	9	6	9	7	7
niekto na internete (na diskusných fórach, sociálnej sieti, ...)	8	5	6	7	5
otec, mama	4	2	4	2	2
starý otec, stará mama	1	1	1	2	0

	Autority v IT oblasti pre deti z rómskych domácností				
	chlapec	dievča	12 - 13 rokov	14 - 15 rokov	16 - 17 rokov
kamarát/-ka, spolužiak/-čka	60	43	46	66	44
učiteľ/-ka informatiky v škole	43	40	43	47	33
brat, sestra	16	21	24	3	28
starý otec, stará mama	10	13	11	11	14
iný príbuzný (ujo, teta, bratranec, sesternica,...)	9	8	3	13	8
otec, mama	0	4	3	3	0
vedúci odborného krúžku (napr. v škole)	0	2	0	0	3
niekto na internete (na diskusných fórach, sociálnej sieti, ...)	0	2	0	3	0

STRATÉGIE DETÍ V IT VZDELÁVANÍ

- Sila autorít pri informatickom vzdelávaní naznačuje základné vektory vzdelávania do budúcnosti. **Medzi deťmi z bežných domácností je najviac akceptovateľný spôsob ako sa naučiť niečo nové v IT oblasti pomoc spolužiakov a kamarátov.** Takto uvažuje každé druhé opýtané dieťa. **Druhý významný spôsob** ako získať IT zručnosti **je nadobudnúť ich v škole**, v rámci vyučovania, ktorý preferujú 4 z 10 detí. **Tretím významným spôsobom vzdelávania je pomoc niekoho z rodiny** (rodičov, súrodencov, ...). Preferuje ho tretina detí. Samoštúdium a samovzdelávanie či počítačové krúžky a kluby nie sú až takou atraktívnou formou – vyhovujú len 14% až 15%-ám detí. Dá sa predpokladať, že ju skôr preferujú tie deti, ktoré sa chcú informatike venovať hlbšie. **Úplne okrajovou záležitosťou (minimálne vo vzdelávaní) sa ukázalo často „ospevované“ youtuberstvo a vplyv rôznych influencerov** na deti. Iba 5% až 7% detí by siahlo po takomto spôsobe učenia sa niečoho nového v IT oblasti. **Atraktívne však nie sú ani kurzy** (napr. v rámci letných táborov) **alebo súťaže** (napr. olympiády v programovaní, v hraní hier, v robotike a pod.). Tie rovnako preferuje iba 5% detí.
- Deti z chudobných domácností vysoko nadpriemerne preferujú jednak vzdelávanie pomocou rovesníkov (61%), ale aj formálne vzdelávanie pomocou školy (55%).** Zaujímavé je, že **pre istú časť z nich je tiež prijateľné vzdelávanie v počítačových krúžkoch a kluboch (16%).** Naopak samoštúdium alebo pomoc rodiny pri IT vzdelávaní nie je príliš atraktívna forma. Rovnako ako vzdelávanie pomocou youtube-rov, influencerov, kurzov či rôznych súťaží.
- Rómske deti v zásade kopírujú preferencie detí z chudobných domácností.** Aj im najviac vyhovuje neformálna pomoc rovesníkov a formálne vyučovanie v škole. Zároveň je to aj **skupina detí s najväčším potenciálom pre vzdelávanie v počítačových krúžkoch a kluboch.** Takýto spôsob vzdelávania preferuje takmer pätina z nich.

- Zaujímavé je, že zatiaľ čo **chlapci z chudobných domácností** preferujú viac ako dievčatá formálne spôsoby – **vzdelávanie v škole alebo v počítačových krúžkoch**. **Dievčatá** zasa viac preferujú neformálny spôsob – **pomocou rovesníkov a rovesníčok**. Školu a krúžky preferujú najmä mladšie 12 – 13-ročné deti. Naopak, 16 – 17-roční vysoko nadpriemerne preferujú pomoc rovesníkov. Neformálny spôsob je tiež atraktívny medzi deťmi zo stredne veľkých miest (67%) a na západe Slovenska. Naopak školu, preferujú deti zo stredného Slovenska (68%).
- Medzi rómskymi chlapcami a dievčatami je v preferenciách vzdelávania rozdiel v tom, že **rómski chlapci častejšie preferujú počítačové krúžky a kluby (26%)** a **rómske dievčatá zasa pomoc niekoho z rodiny (15%)**. **Vekom rómskych detí však rastie atraktívnosť vzdelávania pomocou rovesníkov a klesá atraktívnosť vzdelávania v škole alebo v krúžkoch**. Kým medzi 12 – 13-ročnými uvádza školu a krúžky 70% a 24%, medzi 16 – 17-ročnými už len 36% a 11% detí. Opačne je to s preferenciou pomoci od rovesníkov. Kým medzi 16 – 17-ročnými ju uvádza ako najpriateľnejšiu formu až 69%, medzi 12 – 13-ročnými iba 43% detí.

	Stratégie v IT vzdelávaní – deti z chudobných domácností				
	chlapec	dievča	12 - 13 rokov	14 - 15 rokov	16 - 17 rokov
pomocou kamarátov, spolužiakov	57	66	53	62	69
v škole v rámci vyučovania	58	53	65	52	48
v počítačových krúžkoch a kluboch	18	14	21	20	8
pomocou niekoho z rodiny (otec, mama, brat, sestra,...)	6	8	9	5	7
samoštúdiom, samovzdelávaním	8	5	6	6	6
od nejakého youtubera, influencera na internete	5	5	4	5	7
na nejakom kurze (napr. v rámci letných táborov)	3	3	3	3	2
v rámci súťaží medzi rovesníkmi (olympiády...)	1	1	1	1	0
niekde inde	0	1	0	0	1

	Stratégie v IT vzdelávaní – deti z chudobných domácností					
	do 5 tisíc obyv.	5-50 tisíc obyv.	nad 50 tisíc obyv.	západ SR	stred SR	východ SR
pomocou kamarátov, spolužiakov	57	67	63	66	56	62
v škole v rámci vyučovania	56	57	46	49	68	52
v počítačových krúžkoch a kluboch	17	17	13	14	16	18
pomocou niekoho z rodiny (otec, mama, brat, sestra,...)	9	6	2	7	1	11
samoštúdiom, samovzdelávaním	8	5	2	6	6	6
od nejakého youtubera, influencera na internete	5	6	2	5	6	5
na nejakom kurze (napr. v rámci letných táborov)	1	3	8	4	4	2
v rámci súťaží medzi rovesníkmi (olympiády...)	1	0	2	0	1	1
niekde inde	0	1	0	0	1	0

	Stratégie v IT vzdelávaní – deti z rómskych domácností				
	chlapec	dievča	12 - 13 rokov	14 - 15 rokov	16 - 17 rokov
pomocou kamarátov, spolužiakov	57	55	43	55	69
v škole v rámci vyučovania	55	53	70	55	36
v počítačových krúžkoch a kluboch	26	11	24	21	11
pomocou niekoho z rodiny (otec, mama, brat, sestra,...)	7	15	3	13	17
na nejakom kurze (napr. v rámci letných táborov)	3	2	3	0	6
samoštúdiom, samovzdelávaním	2	4	0	3	6
od nejakého youtubera, influencera na internete	2	0	3	0	0
v rámci súťaží medzi rovesníkmi (olympiády....)	0	2	0	0	3